

Engelen

Engelen

Dit boek bestaat uit twee delen. In het eerste deel heb ik aan de hand van alle teksten over engelen die in de Bijbel voorkomen geprobeerd weer te geven wat de Bijbel leert over engelen. In het tweede deel heb ik de Bijbelteksten opgenomen met vragen die gebruikt kunnen worden om het onderwerp uitgebreider te bestuderen. Op die manier bied ik de lezer gelegenheid op een snelle manier zelf de Bijbel te bestuderen over het onderwerp engelen. Ik heb dit boek verwerkt tot een aantal notities voor huiskringen of bijbelstudiegroepen. Deze notities zijn via de onderstaande verwijzingen op te vragen.

<http://www.klaaswebsites.nl/bijbelcursus/kringen/engelvorsten.pdf>

De onzichtbare wereld

God schiep de hemel en de aarde. Op de aarde schiep God de dieren en de mensen. God schiep ook onzichtbare wezens. Zoals we de groepen mensen en dieren kennen uit de zichtbare wereld, zo heeft de bijbel het ook over goden of engelen uit de onzichtbare wereld. Ik noem hier bewust eerst de term goden, omdat dat aangeeft dat goden een groep (geschapen) wezens zijn en dat de term god niet alleen voor de Here God wordt gebruikt. Als de Bijbel het over God heeft dan wordt daarmee de niet geschapen eeuwige God bedoeld. Maar voor de geschapen engelen wordt ook de term goden genoemd. Blijkbaar hebben de engelen dus tot op zekere hoogte dezelfde goddelijke kenmerken als de Here God. Zoals God ook mens is geworden door de geboorte van de Heer Jezus. De Heer Jezus is God en mens in één persoon. Wij hebben als mensen dezelfde kenmerken als de Heer Jezus wat betreft zijn menselijk aspect. Zo zou je kunnen zeggen dat de engelen dezelfde kenmerken hebben als de Heer Jezus wat betreft het goddelijke aspect. Vanzelfsprekend is de Here God veel hoger, omdat Hij niet een schepsel is, maar de schepper.

Engelen werden eerder geschapen dan de hemel en de aarde. Zij juichten en jubelden toen God de aarde grondvestte.

Job 38: 4 Waar waart gij, toen Ik de aarde grondvestte? 7 Terwijl de morgensterren tezamen juichten, en al de zonen Gods jubelden?

Hoe zien engelen er uit?

Als je iemand vraagt hoe een engel er uit ziet, zal hij waarschijnlijk een wezen beschrijven met vleugels en met een wit lang gewaad. Wellicht zal hij ook nog lang haar noemen en dat de grootte vergelijkbaar is met die van een mens. Dit beeld wordt met name in de kersttijd bevestigd door afbeeldingen van engelen.

In de bijbel worden soms mensen genoemd die iemand beschrijven en hem dan vergelijken met een engel. Wij zouden eerder het omgekeerde verwachten om deze engel te beschrijven, namelijk dat een engel zou worden vergeleken met iemand

anders. In deze teksten worden echter verschijningen vergeleken met engelen. Blijkbaar waren deze mensen bekend met hoe engelen er uit zagen.

Dit was onder andere het geval, toen Stefanus werd gestenigd. Er wordt dan gezegd dat het gelaat van hem eruit zag als het gelaat van een engel. Was de schrijver van Handelingen er mee bekend hoe het gelaat van een engel er uit zag, dat hij Stefanus daarmee vergeleek?

Sommige engelen worden gezien met vleugels. Het uiterlijk van een engel wordt in veel gevallen omschreven in termen van een bliksem en wit. De engel, die verscheen bij de opstanding van de Heer Jezus, zag eruit als een bliksem en zijn kleding was wit als sneeuw, een blinkend gewaad.

Engelen kunnen zich echter ook voordoen als gewone mensen, zodat het niet opvalt dat het engelen zijn. Toen de gelovigen in gebed vroegen of Petrus uit de gevangenis mocht worden bevrijd en Petrus vervolgens voor de deur stond, konden zij het niet geloven, maar dachten zij dat het zijn engel was. Sommige mensen hebben zelfs engelen gastvrijheid aangeboden, in de veronderstelling dat het gewoon mensen waren, zie Hebrëeën 13:2.

Daniël beschrijft de engel, die er uit zag als een mens, uitvoeriger en noemt linnen klederen, de lendenen omgord met goud, het lichaam als turkoois, zijn gelaat als de bliksem, zijn ogen als vurige fakkels, zijn armen en voeten glanzend van gepolijst koper. Het geluid van zijn woorden was als het gedruis van een menigte.

Eigenschappen van engelen

Engelen zijn geesten. Er wordt in de bijbel gezegd dat zij dienende geesten zijn. Zij zijn geschapen om God te dienen. In de tijd, waarin de Heer Jezus op aarde was, was er een stroming in Israël, die niet in geesten en engelen geloofde. (Handelingen 23:8). Engelen horen dus bij de onzichtbare wereld van geesten.

Engelen weten niet alles. Zo begrepen de engelen de boodschappen niet die zij door moesten geven aan mensen (1 Petrus 1:12) en weten zij ook de dag en het uur niet, waarop de Heer Jezus zal wederkomen.

Engelen hebben wel een wil en verstand, zoals blijkt uit 1 Petrus 1:12 en ook gevoel, zoals blijkt uit Lucas 15:7. In dit laatste vers staat namelijk dat engelen blij zijn als een zondaar zich bekeert.

Uit Genesis 28:12 en Daniël 9:21 zou je kunnen afleiden dat engelen wel gebonden zijn aan ruimte, hoewel ze zich wel heel snel kunnen verplaatsen. Ze kunnen opstijgen naar de hemel en daaruit neerdalen naar de aarde.

Engelen zijn niet sterfelijk, hoewel engelen in staat zijn tegen God in opstand te komen en sommige engelen dat ook gedaan hebben. We zullen later nog ingaan op de zogenaamde gevallen engelen, dat zijn die engelen die God ongehoorzaam zijn geworden. In Job 4:18 staat dat God dwaling vindt bij Zijn engelen. En in de tweede brief van Petrus lezen we dat engelen gezondigd hadden.

Toen het volk Israël in de woestijn naar het beloofde land trok, gaf God hen te eten. Hij liet uit de hemel het zogenaamde manna regenen. In Psalm 78 staat dat dit manna brood der engelen is. Dit zou erop kunnen wijzen dat engelen voedsel nuttigen.

Om te spreken gebruiken engelen blijkbaar ook hun tong, net als mensen.

Engelen kunnen pijn lijden. De duivel zal eeuwig gepijnigd worden in de poel van vuur, Openbaring 20:10.

Engelen hebben blijkbaar een woning, die zij kunnen verlaten. Dit wordt genoemd in Judas 1:6.

Het lijkt erop te wijzen dat als engelen hun woning verlaten, zij ontrouw zijn.

Engelen kunnen in sterkte van elkaar verschillen, want in Openbaring staat dat er een sterke engel kwam. Blijkbaar waren er dus ook engelen, die niet sterk zijn.

Taken van engelen

Gods volk Israël bewaren

We lezen in de bijbel dat engelen voor zeer veel taken worden ingezet. Het zou een lange opsomming worden als ik alle taken zou noemen, die in de bijbel voorkomen. Daarom heb ik in het volgende overzicht de taken gegroepeerd. De eerste groep taken, die genoemd worden staan in relatie tot het volk van God, Israël. Er werd een engel voor het volk uitgezonden toen zij uit Egypte naar het beloofde land Kanaän reisden. Die engel bewaarde hen onderweg. Een bijzondere rol speelden engelen toen het volk bij de berg Sinaï de wet van God ontving. Engelen hebben deze wet op last van God in de hand van Mozes gegeven. In Hebrreeën 2:2 staat bovendien dat het woord, door bemiddeling van engelen gesproken werd. Toen het volk in het beloofde land was aangekomen, werd er een engel voor hen uitgezonden om de inwoners van dat land te verdrijven.

Uitvoeren van Gods oordelen

In het laatste boek van de bijbel, Openbaring, komen engelen vaak voor. De taak die zij daar hebben is het uitvoeren van Gods oordelen. Er wordt gesproken over schade toebrengen aan de aarde, de zee en de bomen. Andere engelen blazen op bazuinen, weer een ander werpt vuur van het altaar in de hemel op de aarde. Daardoor werden donderslagen, stemmen, bliksemstralen en aardbevingen veroorzaakt. Er worden ook vier engelen genoemd die het derde deel van de mensen doden. Deze gebeurtenissen vinden in de toekomst plaats.

Ook in het verleden hebben engelen Gods oordelen uitgevoerd. Bijvoorbeeld toen het volk onderweg naar het beloofde land morde, omdat zij ontevreden waren. We lezen dat sommigen van het volk toen omkwamen door de verderfengel. Dat dit ook nog betekenis heeft voor onze tijd blijkt wel uit 1 Corinthe 10:10 Dit is hun overkomen tot een voorbeeld (voor ons) en het is opgetekend ter waarschuwing voor ons, ...

Toen koning David ongehoorzaam was geweest aan God door overspel te plegen, zond God een engel die door middel van de pest 70.000 mensen van het volk doodde. Deze geschiedenis staat in 2 Samuel 24 en er wordt daar gezegd dat die engel verderf bracht. Een engel die verderf brengt, wordt ook wel een verderfengel genoemd. Zo ook in Psalm 78:43 en 49. Er is daar sprake van een schare van verderfengelen, die God zond om de oordelen over Egypte uit te voeren. Blijkbaar gebruiken de engelen soms een zwaard bij het uitvoeren van het oordeel. David zag de verderfengel die de pest over het volk bracht, staan met in zijn hand het getrokken zwaard (1 Kronieken 21:16).

Een heel indrukwekkend oordeel werd uitgevoerd door de Engel des Heren. Toen het leger van Assur Jeruzalem belegerde, doodde deze engel in één nacht 185.000 man in het leger van Assur. Er staat dat toen men vroeg in de morgen opstond, zij allen lijken waren. Wat een macht heeft deze Engel des Heren!

In Handelingen 12:21 lezen we dat koning Herodes door een engel des Heren gedood werd, omdat hij God de eer niet gaf. Het volk juichte hem namelijk toe en riep: De stem van een god en niet van een mens! .

Mensen (bege)leiden en beschermen

Engelen hebben een taak ten opzichte van mensen. Degenen die God dienen, worden door engelen begeleid en beschermd. Zelfs kleine kinderen hebben engelen, die voortdurend het aangezicht van de Vader zien in de hemelen. We mogen aannemen dat die engelen ten gunste van die kinderen God de Vader dienen. Van degenen die God vrezen, lezen we zelfs dat de Engel des Heren zich rondom hen legert. Later zullen we zien wie die Engel des Heren is.

Van enkele mensen lezen we in de Bijbel dat een engel hen uit benarde posities bevrijd. De drie vrienden van Daniël wilden niet buigen voor het beeld dat koning Nebukadnezar van zichzelf had laten maken. Iedereen moest daarvoor buigen. Deze vrienden weigerden echter. Zij wilden geen enkele god vereren of aanbidden dan alleen hun God, de God van Israël. Daardoor liet de koning hen in het vuren gooien. Een engel heeft hen toen beschermd en bevrijd. Er overkwam hen niets in het vuur.

Ook Daniël zelf werd door een engel bevrijd. Hij werd door de koning in een kuil met leeuwen gegooid. God zond toen een engel, die de muil van de leeuwen heeft toegesloten. De leeuwen deden Daniël niets.

Zo zijn er nog meer mensen die bevrijd werden door een engel. Bijvoorbeeld de apostelen, toen zij gevangen werden gezet. Een engel opende toen 's nachts de deuren van de gevangenis en leidde hen naar buiten. Later overkwam Petrus dit ook. Ook bij hem kwam er 's nachts in de gevangenis een engel. Die wekte hem door hem in zijn zij te stoten. Vervolgens bracht deze engel hem naar buiten.

Als engelen al een beschermende taak hebben ten gunste van degenen die God vrezen, dan moet dat zeker het geval zijn bij Jezus Christus, de enige mens, die de wil van God volkomen deed. Tijdens zijn leven op aarde gaf de Heer Jezus zelf aan dat engelen Hem ter beschikking stonden om Zijn opdrachten uit te voeren en Hem te beschermen. Ook kwam er een engel om Hem kracht te geven, toen Hij in Gethsemané bad.

Voorbeelden van mensen, die geleid werden door een engel zijn Jozef en Filippus. Jozef wilde bij Maria weg gaan, toen bleek dat zij zwanger was. Een engel verscheen hem toen in een droom en die zei tegen hem dat hij Maria tot vrouw moest nemen, omdat het leven in haar schoot, verwekt was door de Heilige Geest. En bij Filippus sprak er een engel tegen hem, die hem zei dat hij tegen de middag op weg moest gaan van Jeruzalem naar Gaza.

Opvallend is wat er in Johannes 5:4 staat. Er daalde van tijd tot tijd een engel van de Here neer in een bassin met water. Het water bewoog dan en wie er daarna het eerst in kwam, werd gezond, wat voor ziekte hij ook had.

Niet alleen tijdens hun leven, maar ook daarna hebben engelen een taak ten opzichte van mensen. We lezen in Lucas 16:22 dat engelen een mens, die gestorven was droegen naar zijn bestemming, de schoot van Abraham. Zo wordt de plaats in het dodenrijk aangeduid, waar de ziel van gestorven gelovigen vóór het sterven en opstaan van Jezus naar toe ging.

Ook in de eindtijd hebben engelen een taak ten opzichte van mensen. Engelen zullen Gods uitverkorenen verzamelen van de vier windstreken van de aarde. Ook zij die ongerechtigheid bedrijven worden door engelen bijeen verzameld. Deze laatsten worden echter door de engelen in de vurige oven geworpen, de plaats waar gewezen en tandengeknars zal zijn.

Boodschappen van God aan een mens bekend maken

Een van de meest bekende taken van engelen is het overbrengen van een boodschap van God aan een mens. Er wordt zelfs een engel bij name genoemd die deze taak uitvoerde. De engel Gabriël bracht boodschappen over aan Daniël, Zacharias de vader van Johannes de Doper en aan Maria, de moeder van Jezus. Hij maakte aan Daniël bekend wat er zal gebeuren op het tijdstip van het einde. Later komt Gabriël opnieuw bij Daniël. Hij herkent Gabriël. Die vertelt Daniël dat hij is uitgegaan om hem inzicht te geven in de toekomstige gebeurtenissen.

Zacharias en Elisabeth konden geen kinderen krijgen. Op een dag komt Gabriël naar Zacharias en vertelt hem dat zijn vrouw Elisabeth een zoon zou baren. Deze engel maakt zich aan Zacharias bekend en zegt dat hij voor Gods aangezicht staat en is uitgezonden om tot hem te spreken.

Als Elisabeth zes maanden in verwachting is, wordt Gabriël opnieuw door God naar een mens gezonden. Ditmaal naar Maria in Nazaret. Ook tegen Maria zegt hij dat zij een zoon zal baren. Omdat Maria nog geen gemeenschap had gehad met een man, vraagt zij verwonderd hoe dat kan. Dan kondigt deze engel de geboorte aan van een mens, die verwekt is door God zelf. Het zal duidelijk zijn dat dit betrekking heeft op de Heer Jezus, de Zoon van God. Als later de Heer Jezus is geboren, brengt een engel deze blijde boodschap aan de herders in Bethlehem dat de Heiland is geboren. Bij die boodschap verschijnt er plotseling een grote hemelse legermacht, een schare engelen, die God looft door te zeggen: Ere zij God in de hoge en vrede op aarde bij mensen des welbehagens.

Later, nadat Hij was opgestaan en opgevaren naar de hemel, zendt de Heer Jezus ook zelf een engel naar de apostel Johannes om hem te tonen wat er in de toekomst zou gebeuren. Ook naar Paulus werd er een engel gestuurd om hem een boodschap van God te brengen. Dat gebeurde 's nachts. Bij Cornelius kwam een engel ongeveer op het negende uur van de dag binnen om hem een boodschap te brengen.

In de toekomst zal een engel opnieuw een blijde boodschap, een eeuwig evangelie vertellen aan alle mensen, die op de aarde zijn. Hij roept de mensen dan op om God te vrezen en Hem eer te geven en te aanbidden.

Begeleiden van de komst van de Heer Jezus

Bij de geboorte van de Heer Jezus vertelde een engel de blijde boodschap dat de Heer Jezus, de Heiland geboren was. De Heer Jezus is nu in de hemel. Spoedig zal Hij de gemeente tot Zich nemen. De Heer komt haar dan tegemoet in de lucht. Ook die komst van de Heer zal begeleid worden door een engel. Bij het roepen van een aartsengel zal de Heer neerdalen van de hemel. En tenslotte zullen engelen Hem begeleiden als Hij terugkomt naar de aarde. Dan is er geen blijdschap, maar dan oefent de Heer straf uit over de mensen, die God niet kennen en de blijde boodschap, die ook door engelen is verteld, niet gehoorzamen.

God loven

Zoals de engelen mensen opriepen God te loven, zo riep koning David engelen op God te loven. Hij noemt hen krachtige helden, die het woord van God volvoeren. Engelen loofden God toen de Heer Jezus werd geboren. In Openbaring lezen we dat een engel rook van reukwerk uit een wierookvat laat opstijgen voor de troon van God samen met de gebeden van heiligen. En engelen en mensen zullen samen het Lam van God aanbidden. Johannes zag en hoorde Aeen stem van vele engelen rondom de troon, en van de dieren en de oudsten; en hun getal was tienduizenden tienduizendtallen en duizenden duizendtallen, zeggende met luider stem: Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de macht en de rijkdom, en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en de lof.

Positie van engelen

Positie van engelen ten opzichte van de Heer Jezus

De Zoon van God is mens geworden. Daarom moest Jozef Hem Immanuël noemen, dat betekent God met ons. Al in het begin van zijn levensverhaal in Mattheüs kun je lezen dat de duivel Hem probeert te verleiden tot ongehoorzaamheid aan God en gehoorzaamheid aan de duivel. De Heer Jezus is echter niet bezweken. Dan komen engelen om Hem te dienen. Ook gedurende Zijn leven op aarde stonden engelen voortdurend tot Zijn beschikking. Hij hoefde slechts te vragen en de engelen zouden Hem bijstaan.

De Heer Jezus is Zijn leven lang gehoorzaam gebleven aan God. Zelfs al had dat tot gevolg dat Hij gekruisigd werd. God heeft Hem echter opgewekt uit de dood en Hem verhoogd aan Zijn eigen rechterhand in de hemel. Daar is die bijzondere mens die volledig gehoorzaam is geweest aan de rechterhand van God Zijn Vader. Ook daar zijn engelen Hem onderworpen.

Uit het eerste gedeelte van Hebrëeën leren we dat de engelen dienende geesten zijn, die de Heer Jezus moesten huldigen toen Hij geboren werd. Die Zoon is tot koning gesteld. Als we nadenken over de positie van engelen is het dus duidelijk dat zij ten opzichte van de Heer Jezus, de Zoon van God, een dienende positie innemen. Hij is machtiger geworden dan engelen. God is Zijn Vader. Hij heeft een naam als erfdeel gekregen, die uitnemender is dan die van de engelen.

De engelen worden uitgezonden als dienende geesten. De Heer Jezus zit aan de rechterhand van God totdat al Zijn vijanden Hem onderworpen zijn. In de toekomst komt de Heer Jezus terug naar de aarde. Ook dan zullen engelen Hem vergezellen en Hem ter beschikking staan.

Positie van engelen ten opzichte van mensen

Bij de positie van engelen ten opzichte van mensen maakt de bijbel onderscheid tussen onrechtvaardige mensen en mensen die door het geloof gerechtvaardigd zijn.

Engelen zijn groter in sterkte en macht dan de onrechtvaardige mensen, maar rechtvaardigen, gelovigen zullen oordelen over engelen. Dat schrijft Paulus schrijft aan de gelovigen in Korinthe.

Er wordt ook een vergelijking getrokken tussen het belijden door mensen en door de Zoon des mensen. Wie de Zoon zal belijden voor de mensen, hem zal de Zoon belijden voor de engelen. En wie de Zoon verloochenen zal voor de mensen, die zal verloochend worden voor de engelen. Ook in Openbaring lezen we dat de Heer de overwinnaars zal belijden voor Zijn Vader en zijn engelen.

Uit Kolosse 2:18 kun je afleiden dat mensen engelen niet moeten vereren.

Paulus heeft de indruk dat apostelen een schouwspel zijn geworden voor engelen. Anderzijds zegt hij dat zelfs als een engel een ander evangelie zou verkondigen dan hij, die zij vervloekt.

Ook de vrouw wordt genoemd in de relatie van mensen ten opzichte van engelen. In 1 Korinthe 11 staat dat als een vrouw bidt of profeteert, zij haar hoofd moet bedekken. Blijkbaar is dat bedoeld voor de engelen, zoals uit vers 9 volgt. Waarschijnlijk op grond van deze tekst dragen in sommige kerken vrouwen hoeden tijdens de kerkdienst.

De heerschappij over de wereld

In het vorige hebben we de positie gezien van engelen ten opzichte van de Heer Jezus en de mensen. Toch hoort daar nog de tekst uit Hebreeën 2:7 en 9 bij. Daar staat namelijk dat de mens (daarmee wordt de Heer Jezus bedoeld) voor een korte tijd beneden de engelen is gesteld vanwege het lijden van de dood. Engelen kunnen niet sterven. De Heer Jezus heeft volmaakt God Zijn Vader gehoorzaamd tijdens Zijn leven op aarde, ook vanuit het menselijke aspect bezien. Het is niet zo dat Hij God volkomen heeft gehoorzaamd omdat Hij zelf Gods Zoon is, maar Hij is mens geworden en heeft God ook als mens volkomen gehoorzaamd. Dat had tot gevolg dat Hij heeft geleden, ja zelfs is gestorven. Wat engelen niet overkomt, namelijk dat zij sterven, heeft deze volmaakt gehoorzame mens wel meegemaakt. Hij deed dat

opdat Hij voor een ieder de dood zou ondergaan. De Heer Jezus is voor ieder mens in de dood gegaan. En omdat Hij dat heeft gedaan heeft God Hem nu met heerlijkheid en eer gekroond.

Dat is nog niet alles. Alle dingen zijn aan de Heer Jezus onderworpen. We zien dat nu nog niet, omdat de duivel nog de overste van de wereld is. Maar in Hebrëeën 2:5 staat dat God de toekomstige wereld niet aan engelen heeft onderworpen, maar aan de mens en wel in het bijzonder aan de Zoon des Mensen, Jezus Christus.

Nadat God de hemel en de aarde geschapen had, kwam de duivel in opstand tegen God. De duivel is ook een engel. Hij had een heel hoge positie. Van de duivel staat in de bijbel dat hij de overste van deze wereld is. Toen hij de Heer Jezus verzocht liet hij Hem alle koninkrijken van de wereld zien. Hij bood de macht daarover aan de Heer Jezus aan, als die hem zou aanbidden. De Heer Jezus bleef God gehoorzaam. Het is niet zo dat de duivel maar iets zei, hij had inderdaad de macht over de koninkrijken van deze wereld. De wereld is dus onderworpen aan engelen en de duivel is de overste over deze wereld.

Toen God de mens Adam schiep had Hij daarmee de bedoeling dat de mens over de gehele aarde zou heersen. De mens kreeg de opdracht de aarde te onderwerpen, "er de heersersvoet op moest zetten". Als we bedenken dat de duivel de overste van de wereld was, ook toen al, dan kreeg Adam volgens mij de opdracht de heerschappij over de wereld van de duivel over te nemen. Adam kreeg de opdracht de heerschappij over te nemen van de duivel.

De duivel wist dat ook. Het is dan ook niet zomaar dat hij zich voordeed als slang en op die manier probeerde de mens te verleiden. Helaas is de mens bezweken voor die verleiding van satan. Gods plan met de heerschappij van de mens over de aarde leek dus al vrij snel mislukt.

Het bijzondere is dat er nog een tweede Adam is gekomen. In Romeinen 5:14 staat dat Adam een voorbeeld is van Hem die komen zou. En in 1 Korinthe 15:44 staat dat de eerste Adam tot een levende ziel werd en de laatste Adam tot een levendmakende geest. De Heer Jezus wordt dus de laatste Adam genoemd. En Hij

heeft ook gestreden met de duivel. Hij heeft de verleidingen van de duivel wel weerstaan. En aan het kruis heeft Hij gezegevierd over de duivel. De duivel is nu nog niet vernietigd, maar in de toekomst zal de Heer Jezus komen en de duivel werpen in de poel van vuur en zwavel. Dan is het moment aangebroken dat de toekomstige wereld niet aan engelen onderworpen is, maar een mens, zoals in Hebreeën 2 staat, vanaf vers 5.

5 Want niet aan engelen heeft Hij de toekomstige wereld, waarvan wij spreken, onderworpen. 6 Maar, iemand heeft ergens betuigd, zeggende: Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt, of des mensen zoon, dat Gij naar hem omziet? 7 Gij hebt hem voor een korte tijd beneden de engelen gesteld, met heerlijkheid en eer hebt Gij hem gekroond, 8 alle dingen hebt Gij onder zijn voeten onderworpen. Want bij dit: alle dingen hem onderworpen, heeft Hij niets uitgezonderd, dat hem niet onderworpen zou zijn. Doch thans zien wij nog niet, dat hem alle dingen onderworpen zijn; 9 maar wij zien Jezus, die voor een korte tijd beneden de engelen gesteld was vanwege het lijden des doods, opdat Hij door de genade Gods voor een ieder de dood zou smaken, met heerlijkheid en eer gekroond.

Dan heeft God Zijn doel met de schepping bereikt en is de heerschappij over de aarde veroverd op de duivel en wel door een mens, de laatste Adam, Jezus Christus.

De positie van engelen ten opzichte van elkaar

Niet alle engelen zijn gelijk. We zagen al dat ze heel verschillende taken uitvoeren. Ook bij de positie van engelen ten opzichte van de Heer Jezus en ten opzichte van mensen hebben we stilgestaan. We zagen ook al dat de duivel, een engel die in opstand kwam tegen God, de overste van de wereld is. Engelen hebben ook verschillende posities ten opzichte van elkaar. In Openbaring lezen we van de engel van de wateren, de engel van de zon, een engel met de sleutel van de afgrond en een engel met macht over het vuur. Engelen zijn dus soms gekoppeld aan sterren, planeten of bepaalde plaatsen op aarde. Binnen de groep engelen bestaat er een hiërarchie. Zo wordt Michaël de aartsengel genoemd. Dat betekent dat hij de hoogste positie inneemt onder de engelen. In Openbaring 18 wordt in vers 1 van een

engel gezegd dat hij grote macht had en in vers 21 is sprake van een sterke engel. Blijkbaar verschillen engelen dus in macht en sterkte.

In diverse teksten in de bijbel is sprake van overheden in de zin van de hoogste gezagsdrager van een volk. Hierbij wordt soms de rechtsprekende rol van die overheid genoemd, bijvoorbeeld in Lukas 12:58 en Handelingen 16:19. In dit laatste vers staat dat Paulus en Silas voor de overheid werden gesleurd op de markt. Hier is dus sprake van overheidspersonen, mensen van vlees en bloed. Het eerste gedeelte van Romeinen 13 gaat over de overheid. Daar staat dat als je verkeerd handelt, je iets te vrezen hebt van de overheidspersonen en als je goed handelt niet. Ook hier worden met overheidspersonen mensen van vlees en bloed bedoeld.

In andere gedeelten van de bijbel is het echter duidelijk dat met de overheid een geestelijke macht wordt bedoeld. Bijvoorbeeld in Efeze 6:12. Daar is sprake van vier groepen, waartegen gelovigen worstelen. Genoemd worden overheden, machten, wereldbeheersers en boze geesten. Dit zijn geen vijanden van bloed en vlees. Blijkbaar zijn dit dus geestelijke vijanden.

Efeze 6:12 want wij hebben niet te worstelen tegen bloed en vlees, maar tegen de **overheden**, tegen de **machten**, tegen de **wereldbeheersers** dezer duisternis, tegen de **boze geesten** in de hemelse gewesten.

Deze geestelijke machten zijn oorspronkelijk tot Zijn eer geschapen door de Zoon van God zoals we lezen in Kolosse 1:16 - want in Hem zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, de zichtbare en de onzichtbare, hetzij **tronen**, hetzij **heerschappijen**, hetzij **overheden**, hetzij **machten**; alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen.

Deze onzichtbare wezens zijn blijkbaar in opstand gekomen tegen God, zoals we weten van de duivel en omdat er over hen wordt geschreven als vijanden van de gelovigen. De heer Jezus heeft de **overheden** en **machten** ontwapend en over hen gezegevierd door het kruis – Kolosse 2:15.

De overheden en machten komen ook voor in Efeze 3:10. Daar wordt nadrukkelijk genoemd dat deze in de hemelse gewesten zijn. Door de gemeente wordt aan deze overheden en machten de veelkleurige wijsheid van God bekend gemaakt.

God heeft Christus uit de doden opgewekt en Hem aan Zijn rechterhand in de hemelse gewesten gezet, boven alle overheid en macht en kracht en heerschappij en alle naam... Efeze 1:20. Ook hier worden met overheid en macht dus geestelijke vijanden van Christus bedoeld in de hemelse gewesten. Er worden hier ook weer nieuwe groepen aangeduid, namelijk **krachten** en **heerschappijen** en **namen**.

Deze **naam** uit Efeze 1:21 duidt ook op machten of posities van onzichtbare wezens. In Filippi 2 lezen we dat Jezus verhoogd is en de naam ontvangen heeft die boven alle naam is, opdat elke knie zich buigt van hen die in de hemel zijn en die op aarde zijn en die onder de aarde zijn. Blijkbaar geeft de naam dus een positie weer of een functie. Ik denk dat we bij de uitdrukking in de naam van Jezus veeleer moeten denken aan de positie of de functie die Hij heeft dan aan Zijn naam Jezus waarmee Hij genoemd wordt. Zo kun je in een bedrijf iets doorgeven namens de directie. Dat heeft dan gezag door de positie die de directie inneemt en niet door hoe de directeur heet.

Van Jezus lezen we dat Hij het hoofd is van alle overheid en gezag – Kolosse 2:10. Alle engelen, machten en krachten zijn Hem onderworpen – 1 Petrus 3:22.

In 1 Korinthe 15 staat dat de heer Jezus uiteindelijk alle overheid, gezag en kracht teniet zal doen. 1 Korinthe 15:24 Daarna is het einde, wanneer Hij het koninkrijk aan God de Vader overgeeft, wanneer Hij alle **overheid** en alle **gezag** en **kracht** te niet gedaan heeft.

Daarover gaat ook Mattheüs 24: 29 Terstond nu na de verdrukking van die dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal haarschijnsel niet geven, en de **sterren** zullen van de hemel vallen en **de krachten** van de hemelen zullen wankelen.

Twee andere bijzondere groepen engelen zijn cherubs en serafs. Cherubs zijn engelen die rondom de troon van God zijn. Serafs zijn engelen die Gods heiligheid verheerlijken.

Exodus 25: 20 De cherubs zullen twee vleugels uitgespreid houden naar boven, met hun vleugels het verzoendeksel bedekkende en hun aangezicht naar elkander gericht; naar het verzoendeksel zullen de aangezichten der cherubs gericht zijn.

Jesaja 6:2 Serafs stonden boven Hem; ieder had zes vleugels: met twee bedekte hij zijn aangezicht, met twee bedekte hij zijn voeten en met twee vloog hij. 3 En de een riep de ander toe: Heilig, heilig, heilig is de Here der heerscharen, de ganse aarde is van zijn heerlijkheid vol.

Het zal duidelijk zijn dat deze engelen wel trouw zijn gebleven aan God.

In artikelen die over de posities van engelen ten opzichte van elkaar gaan, wordt veel verwezen naar Gregorius de Grote (540-604) en Dionysius de Areopagiet, een schrijver uit vermoedelijk het begin van de zesde eeuw, die wordt aangeduid met een naam uit Handelingen 17:34. Zij geven de volgende hiërarchie van de engelen, die in de bijbel niet zo expliciet wordt vermeld.

1. Serafs. 'Ser' verwijst in het Hebreeuws naar 'hoger wezen' of 'beschermengel', 'Rapha' betekent 'genezer', 'dokter' of 'chirurgijn'.
2. Cherubs. Het woord cherub is afgeleid van Kerub, wat 'degene die iemands voorspraak is' of 'kennis' betekent.
3. Tronen, Ofanim, Galgallin. Galal betekent in het Hebreeuws zowel 'wielen' als 'de pupil van het oog'. Die wielen komen ook weer terug in de beschrijving van Ezechiël.
4. Heerschappijen, Openbaarders, Exousiai, Heren, Kurioteten, Hasjmallim.
5. Wereldkrachten, Krachten, Overheden, Malakim, Dunamis, Tarsjijim.
6. Wereldmachten, machten, wereldleiders, dynamis, potentaten, autoriteiten.
7. Oerkrachten, Vorsten, Krachten, Archai, Vorstendommen.
8. Aartsengelen.

9. Engelen. Het laagst in de hiërarchie der engelen en het dichtst bij de mens staan de engelen. Het Hebreeuwse woord voor engel is mal'akh wat 'een boodschapper' betekent.

De Bijbelgedeelten waarin deze negen groepen voorkomen zijn Efeze 1:21 "vorstendom(men)", "macht(en)", "kracht(en)", "heerschappij(en)"; in Col 1,16 worden "tronen, heerschappijen, vorstendommen, machten" genoemd. In Judas 9 is sprake van een "aartsengel": Michaël. Voegt men hierbij de serafijnen en cherubijnen van het Oude Testament en de "gewone" engelen dan heeft men negen namen van "rangen" van engelen.

Met name genoemde engelen

Enkele engelen worden in de bijbel bij name genoemd. Dit zijn de Engel des Heren, Michaël, Gabriël en ook de gevallen engel satan en de engel van de afgrond (Apollyon) worden bij name genoemd.

Richteren 13:17 Daarop zeide Manoach tot de Engel des Heren: Hoe is uw naam, want, wanneer uitkomt, wat gij gezegd hebt, dan willen wij u eren. 18 Maar de **Engel des Heren** zeide tot hem: Waarom vraagt gij toch naar mijn naam? Immers, die is wonderbaar.

Judas 1: 9 Maar **Michaël**, de aartsengel, durfde, toen hij met de duivel in twist gewikkeld was over het lichaam van Mozes, geen smadelijk oordeel uitbrengen, maar hij zei: De Here straffe u!

Lucas 1:26 In de zesde maand nu werd de engel **Gabriël** van God gezonden naar een stad in Galilea, genaamd Nazaret, 27 tot een maagd, die ondertrouwd was met een man, genaamd Jozef, uit het huis van David, en de naam der maagd was Maria. 28 En toen hij bij haar binnengekomen was, zei hij: Wees gegroet, gij begenadigde, de Here is met u.

In het niet in de bijbel voorkomende boek Henoch worden zeven aartsengelen bij name genoemd.

1 Henoeh 20:1 En dit zijn de namen van de heilige engelen die waken. 2 Uriël, een van de heilige engelen die gaat 3 over de wereld en over Tartarus, Rafaël, een van de heilige engelen die over de geesten van mensen gaat. 4 Raguël, een van de heilige engelen die 5 een wreker is binnen de wereld van de hemellichten. Michaël, een 6 van de heilige engelen, om te getuigen, hij die over het beste deel van de mensheid aangesteld is en over chaos. Sarakwaël, 7 een van de heilige engelen, die over de geesten aangesteld is, die in de geest zondigen. Gabriël, een van de heilige 8 engelen, die aangesteld is over het Paradijs, de slangen en de Cherubijnen. Remiël, een van de heilige engelen, die God aanstelt over degenen die verheven worden.

Dat zijn Uriël, Rafaël, Raguel, Michaël, Sarakaël, Gabriël en Remuël. Waarschijnlijk verwijst Judas 1 : 14 naar dit boek.

Judas 1:14 En ook Henoeh, de zevende van Adam af, heeft van dezen geprofeteerd door te zeggen: Zie, de Heer is gekomen temidden van zijn heilige tienduizenden,

Er wordt wel verwezen naar Openbaring 8:2 voor deze zeven engelen. Het feit dat hier DE zeven engelen staat zou erop wijzen dat het om een specifieke groep engelen gaat. In Lukas 1:19 zegt de engel Gabriël bovendien dat hij voor God staat. Hij zou dan één van de zeven engelen zijn die volgens Openbaring 8 voor God staan.

Openbaring 8:2 En ik zag de zeven engelen die voor God staan en hun werden zeven bazuinen gegeven.

Lukas 1:19 En de engel antwoordde en zei tot hem: Ik ben Gabriel die voor God sta, en ben gezonden om tot u te spreken en u deze dingen te verkondigen.

De Engel des Heren komt heel veel voor in het oude testament. Michaël wordt de vorst van het volk Israël genoemd en satan is de overste van de gevallen engelen.

Deze drie groepen - de Engel des Heren, de engelen die vorst zijn over een volk en de gevallen engelen - zullen nu in het bijzonder besproken worden.

Engel des Heren

In de bijbel wordt regelmatig over de Engel des Heren genoemd. In het bijzonder in het oude testament wordt deze uitdrukking gebruikt. Uit de gedeelten waar deze term wordt gebruikt valt af te leiden dat hiermee wordt aangegeven dat de Here God zelf aan mensen verschijnt. Dat zou door middel van een engel kunnen zijn, maar het zou ook kunnen dat God in de gedaante van een engel verschijnt. Het kan er ook op wijzen dat God een zelfde soort wezen is als de geschapen engelen.

Een van de eerste keren dat in de bijbel sprake is van de Engel des Heren is bij Hagar, de slavin van Saraï, de vrouw van Abraham. Hier openbaart God een eigenschap van Zichzelf, namelijk **de Here ziet om naar mensen**.

Ook in het volgende gedeelte waar sprake is van de Engel des Heren laat God iets van Zichzelf kennen, namelijk **de Here zal erin voorzien**. In deze geschiedenis in Genesis 22 vraagt God aan Abraham zijn zoon te offeren. Als Abraham hierin gehoorzaam is, laat God niet toe dat hij werkelijk zijn eigen zoon slacht op het altaar. Dit heeft God wel gedaan door zelf een offerlam voor de zonden te geven, namelijk Zijn eigen Zoon, die op het kruis is geslacht.

Ook aan Mozes is de Engel des Heren verschenen. Ook hierbij laat God zien wie Hij is. Aan Mozes maakt Hij bekend dat Hij de **Ik ben** is, dus niet die was of zal zijn, maar de Zijnde, de eeuwige. Ook hierbij blijkt dat God **omziet naar mensen** en hen wil **verlossen**.

In het oude testament is dit in het bijzonder van toepassing op het volk Israël. Bij diverse verschijningen van de Engel des Heren openbaart God Zich als **degene die Zijn volk beschermt**. Hij is met hen. God, die hen uitleidde uit Egypte, is hem als de hoornen van de wilde stier.

Uit de gedeelten over Abraham en Mozes (Genesis 22 en Exodus 3) blijkt dat de Engel des Heren in feite de Here zelf is die als engel aan de mens verschijnt. Soms wordt er namelijk over de Engel des Heren gesproken en soms over de Here God zelf. Bijvoorbeeld de Engel des Heren verscheen in de braamstruik. Als Mozes dichterbij komt staat er dat God hem toeriep uit de braamstruik. De Engel des Heren is dus God zelf, de Here die aan Mozes verschijnt in de gedaante van de Engel des Heren.

In het boek Richteren komt de verschijning van de Engel des Heren enkele malen voor:

- > In Richteren 2 openbaart God Zich als **degene die trouw is**. Hij zal Zijn verbond niet verbreken.
- > In Richteren 6 verschijnt de Engel des Heren aan Gideon. Ook bij deze gebeurtenis heeft Zijn verschijning te maken met **verlossing van Zijn volk Israël**.
- > In Richteren 13 verschijnt de Engel des Heren om de geboorte van Simson aan te kondigen, die het volk zou verlossen uit de macht van de Filistijnen. Hierbij openbaart God Zich als **degene wiens naam wonderbaar is**.

Aan de grote profeet Elia openbaart God Zich in het suizen van een zachte koelte. Zou hiermee worden bedoeld **dat God liefde is**? De Engel des Heren verschijnt echter ook aan Elia om het volk ervoor te waarschuwen dat God **een naijverig God** is. God wil dat de mens Hem dient en zich niet tot andere goden wendt.

Tijdens het leven van koning David openbaart God Zich bij de verschijning van de Engel des Heren als een heilig **God, die het kwade niet door de vingers ziet**, maar ook als de God die **barmhartig** is. Zoals vaak bij de verschijning van de Engel des Heren wordt deze verschijning verbonden aan een plaats waar een altaar voor de Here God wordt opgericht. Ook David had dus de Engel des Heren leren kennen als de verlosser, die redt. Maar ook als degene, die Gods tegenstanders verslaat. Daarover spreekt hij in Psalm 34 en 35.

Ook aan Zacharia de profeet, maakte God zich bekend als degene die Zijn volk verlost. In Zacharia 3 openbaart God Zich als **de God die reinigt**, hier uitgedrukt in

het beeld van vuile klederen, die vervangen worden door feestklederen. God maakt zich door de verschijning van de Engel des Heren ook aan Zacharia bekend als de God die in de toekomst Zijn volk Israël zal verlossen.

Het is opmerkelijk dat na de verschijningen, die in het oude testament beschreven zijn, er in het nieuwe testament niet meer gesproken wordt over verschijningen van de Engel des Heren. Ik denk dat dit te maken heeft met de menswording van de Zoon van God, Jezus Christus. Het zou zo kunnen zijn dat de Zoon van God, voordat Hij mens werd, wel al op aarde verschenen is aan mensen en dat er in die gevallen in de Bijbel sprake is van de Engel des Heren. Hij is dan degene, die heeft geopenbaard heeft wie God is, in het bijzonder in relatie met Zijn volk Israël. Na Zijn mens worden heeft Hij als mens God de Vader geopenbaard. Dit is in het bijzonder voor de gemeente bedoeld, omdat de gemeente God mag kennen als Vader.

Engelen van de gemeente

Openbaring 1:20 Het geheimenis der zeven sterren, die gij gezien hebt in mijn rechterhand, en de zeven gouden kandelaren: de zeven sterren zijn de **engelen der zeven gemeenten**, en de kandelaren zijn de zeven gemeenten.

In dit vers wordt gesproken over engelen van gemeenten. In de hoofdstukken 2 en 3 volgen er zeven brieven aan zeven gemeenten. Johannes ontvangt voor elke gemeente de opdracht om een brief te schrijven aan de engel van de gemeente.

Waarschijnlijk worden met deze engelen niet letterlijk engelen bedoeld omdat het onduidelijk is hoe Johannes een brief aan een engel kan schrijven. Johannes krijgt juist opdracht van een engel het boek Openbaring te schrijven. Uit de inhoud van de brieven blijkt dat mensen worden aangesproken door de Heer, het hoofd van de gemeente.

Omdat het niet letterlijk om engelen gaat, is wel als uitleg gegeven dat het om voorgangers gaat. De vraag is dan waarom er in dat geval niet gewoon voorganger staat. Bovendien wordt in het nieuwe testament steeds over meer personen (oudsten) gesproken die verantwoordelijkheid dragen voor een gemeente.

In Mattheüs 11:10 en Lukas 7:24 en 9:52 wordt het Griekse woord voor engel vertaald met bode of boodschapper. Het zou zo kunnen zijn dat de zeven gemeenten in Asia boodschappers naar het eiland Patmos hadden gestuurd om te vragen naar de welstand van Johannes, die daar in ballingschap verbleef. Johannes had lange tijd in Efeze, een van de zeven gemeenten, gewoond. Johannes zou het boek Openbaring dan aan die boodschappers of afgezanten hebben meegegeven en in het bijzonder de zeven brieven uit Openbaring 2 en 3.

Ten slotte is er een uitleg mogelijk die inhoudt dat met engel hier wordt bedoeld de overheersende geest van de gemeente. Engel zou dan een representatief deel zijn of een dominerende geest in de gemeente.

Engelen van de volken

Het ontstaan van de volken

Na de zondvloed werden de nakomelingen van Noach over de aarde verspreid. Daaruit ontstonden alle volken die op de aarde bestaan. In Genesis 10 wordt een lijst gegeven van alle volken op aarde. In Genesis 12:1-2 lezen we dat de Here God een volk voor zichzelf uitkoos. Uit Abram en zijn nageslacht zou het volk van de Here God voortkomen. De volken ontstonden dus na de zondvloed uit de nakomelingen van Noach. Later werd een speciaal volk, Israël gevormd uit de nakomelingen van Abram. Dit was een speciaal volk, omdat de Here God dit volk had gemaakt om voor Hem een volk te zijn. In vers 6 van Genesis 12 staat dat de Here aan dit volk een land geeft. Omdat de Heer de schepper is en de aarde Hem toebehoort, heeft Hij het recht om landen toe te wijzen aan volken. Als volken nu onderling elkaars rechten op land bestrijden, in het bijzonder bij het volk Israël, gaat dit dus voorbij aan de toewijzing van land door de Here God.

In Genesis 14 al lezen we dat volken onderling oorlog met elkaar voeren. Het heeft dus niet lang geduurd voordat de volken elkaar gingen bestrijden.

Elk volk zijn god.

We zijn misschien bekend met het idee dat Israël het volk van God is. Omgekeerd zou je kunnen zeggen dat de Heer de God van Israël is. Het is minder bekend dat ook de andere volken een god hebben. Zo lezen we in Numeri 21:29 dat het volk Moab het volk van Kamos is. Kamos, ook wel Kemos genoemd, is de god van de Moabieten. De Moabieten worden zijn zonen en dochters genoemd. Deze god maakte zijn onderdanen vluchtelingen. Met andere woorden, deze god behartigde niet goed de belangen van zijn volk.

Uit Richteren 11:24 blijkt dat deze god Kemos aan zijn volk een land had toegewezen. De rechten van Israël op hun land werden door dit volk bestreden. In dit vers wordt echter een beroep gedaan op de toewijzing van het land door de Heer. Zo zou ook dit volk het land moeten nemen, wat hun god hen in bezit had gegeven.

We zullen later zien dat ook andere volken goden hebben. In het algemeen kan gesteld worden dat de volken, zoals die in Genesis 10 genoemd zijn elk een god hebben. We kennen waarschijnlijk wel het feit dat de volken allen afgodsbeelden aanbidden. Deze afgodsbeelden van de volken zijn weliswaar een maaksel van de mens, zoals in Jesaja 44:15 staat. Daarachter gaan echter onzichtbare goden schuil. De beelden, die door mensen zijn gemaakt, vertegenwoordigen dus de onzichtbare goden van die volken.

Uit Jeremia 2:11 leren we dat een god blijvend aan een volk was verbonden. Het was niet normaal dat een volk de goden van andere volken diende. Daarom was het zo vreemd dat Israël dat wel deed. Het ruilde van god.

We begrijpen nu ook beter die bijbelteksten, waar over goden wordt gesproken en waar wordt gesteld dat God groter is dan al die goden van de volken. Eens zullen alle volken zich voor de Here God neerbuigen, zoals bijvoorbeeld in Psalm 86:8 staat. En in Richteren 11:27 lezen we dat de Here Rechter is, Hij staat boven al die goden van de volken. Hij heeft het gezag om recht te spreken over de goden van de volken. Uit Psalm 82 blijkt dat de goden van de volken verantwoording schuldig zijn aan de Here God. De goden worden in een vergadering van de goden door de Here ter verantwoording geroepen, omdat zij onrechtvaardig zijn en niet opkomen voor de geringen.

Een ander volk, waarvan genoemd wordt dat het een god heeft is Egypte. In Exodus 12:12 staat zelfs dat dit volk meer goden heeft. De Here heeft volgens dit vers gestreden tegen deze goden van Egypte. In 2 Koningen 17:29...33 kun je nog meer goden van andere volken vinden.

Een voorbeeld van een beeld van een god is Dagon, de god van de Filistijnen. In 1 Samuël 5: 1-7 lezen we een opmerkelijke geschiedenis betreffende deze god en zijn beeld in een voor hem bestemde tempel. In de strijd met Israël hadden de Filistijnen de ark buit gemaakt. De ark was de plaats in de tabernakel en later in de tempel, waar de God van Israël temidden van Zijn volk woonde. Toen de Filistijnen deze ark hadden buit gemaakt zetten ze deze in de tempel van hun god Dagon. De volgende

morgen ontdekten ze dat het beeld van Dagon op zijn gezicht ter aarde was gevallen. Ze zetten het beeld weer overeind, maar de volgende ochtend bleek het opnieuw op de grond te liggen en was het gebroken. De bewoners van die streek kregen daarna builen. Om die reden stuurden ze de ark weer terug naar Israël. Ze zeggen dan: De ark van de God van Israël mag bij ons niet blijven, want zijn hand is hard tegen ons en tegen onze god Dagon. De Here God streed dus tegen hun god Dagon en tegen hen zelf. De Here is machtiger dan de goden van de volken.

Wat zijn die goden van de volken?

We hebben gezien dat elk volk een god heeft om dat volk te leiden. Maar wat voor wezens zijn die goden ? De goden van de volken zijn engelen, die een speciale positie hebben gekregen. Het zijn engelen, die door God tot vorst over een volk zijn aangesteld. In Ezechiël 28:14-16 lezen we van zo'n engel of cherub, zoals die daar genoemd wordt. Uit dit gedeelte blijkt ook dat de goden een plaats, namelijk een berg hebben waar zij vergaderen. Over deze berg van samenkomst lezen we ook in Jesaja 14:12-13. Dit gedeelte beschrijft de val van een machtige god, de morgenster. Elders wordt deze god wel de satan genoemd, bijvoorbeeld in Job 1. In dit hoofdstuk lezen we ook dat de goden, zonen van God genoemd worden. Dat betekent dat zij dezelfde soort wezens zijn als God. Het zijn engelen, die wat wezen betreft vergelijkbaar zijn met God.

De engelen worden in Psalm 29:1 hemelingen genoemd. En in vers 9 van deze Psalm wordt Zijn woonplaats een paleis genoemd. Daar zijn de engelen of goden rondom de Here God. Niemand van hen kan de Here echter evenaren, zie Psalm 89:6-7.

De goden van de volken zijn dus engelen, die door de Here tot vorsten over die volken zijn aangesteld. Zij zijn verantwoording schuldig aan de Here. Zij worden door Hem beoordeeld of ze wel rechtvaardig hun volk besturen. Ze hebben een plaats, een berg, waar zij vergaderen en ze hebben (of hadden) toegang tot het paleis van de Here God. De Here God is hoog verheven boven deze goden, die door Hem geschapen zijn. Niemand, ook deze goden niet, kan de Here evenaren.

Hemellichamen en engelen

In Job 38:4...7 spreekt de Here tot Job. Daarin geeft Hij aan dat de morgensterren juichten en de zonen Gods jubelden toen Hij de hemel en aarde schiep. De vergelijking van sterren met engelen is niet toevallig. Het is waarschijnlijk zo dat hemellichamen ook met engelen of afgoden worden geassocieerd. Opvallend is Deuteronomium 4:19, waarin het volk van God wordt opgeroepen zich niet neer te buigen voor de hemellichamen, omdat die zijn toebedeeld aan de volken. Met andere woorden, de hemellichamen horen bij (de goden van) de volken. Dit zelfde woord toebedelen zien we Deuteronomium 29:26. Daar staat dat de Here de goden niet aan Zijn volk had toebedeeld. (Die waren immers toebedeeld aan de andere volken.) In hoofdstuk 32 van Deuteronomium staat dat de Here de grenzen van de volken heeft vastgesteld naar het aantal van de zonen Gods. In de Nederlandse vertaling staat hier zonen van Israël.

Het lijkt dus zo te zijn dat de Here God aan alle volken een erfdeel heeft toebedeeld. Hij heeft de grenzen van de erfdelen bepaald. Hij heeft aan elk volk een land toebedeeld en wel voor elk volk een erfdeel. Er zijn evenveel erfdelen als volken, namelijk naar het aantal zonen van God. We zagen al eerder dat de goden, dat zijn de engelen die over de volken zijn aangesteld, zonen van God genoemd worden. Het zou zo kunnen zijn dat er 70 volken zijn bepaald door God, die elk hun god hebben. En elk volk of de god van dat volk zou ook met een hemellichaam verbonden zijn.

De engel van Israël

We hebben gezien dat elk volk een engel of god had, die dat bestuurde. We hebben ook gezien dat de Here God voor Zich Zelf een heel ander volk had uitgekozen, dat uit het nageslacht van Abram is gevormd. Israël nam daarom een unieke plaats in omdat het niet door een engel werd geleid, maar door God zelf. Het is daarom heel opmerkelijk dat er in Daniël 10 wel gesproken wordt van de engelvorst van Israël. De naam van deze engel wordt zelfs genoemd. Deze naam is Michaël. Hij wordt een van de voornaamste vorsten genoemd. In dit gedeelte uit Daniël wordt gesproken over de onzichtbare strijd tussen de engelvorsten van de volken. Oorlogen zijn voor

mensen zichtbare gebeurtenissen. Achter de oorlogen vinden echter gevechten plaats tussen de goden van die volken, dat zijn de engelvorsten van die volken.

Het is opvallend dat Israël ook een engel als vorst heeft. In eerste instantie was de Here God Zelf hun leider. Toen Israël gezondigd had door een god van Egypte, voorgesteld in het gouden kalf, te aanbidden, werd de Here zo toornig op hen dat Hij Zelf niet meer voor hen uit wilde gaan, maar een engel voor hen wilde sturen. We lezen daarover in Exodus 33. Mozes zegt dan dat hij niet verder wil gaan als de Here zelf niet meegaat. De Here laat zich >overtuigen= door Mozes en stemt erin toe Zelf met Zijn volk mee te gaan.

In Daniël 10 hebben we gelezen dat uiteindelijk het volk van God toch een engel als vorst heeft gekregen. Hoewel dit dus niet gebeurd is ten tijde van Mozes, is het later wel gebeurd. We weten dat het volk Israël ook na de tijd van Mozes ontrouw is geweest aan de Here. Ik vermoed dat er een engelvorst aan het hoofd van Israël is gekomen toen het volk ten tijde van Samuël om een koning (vorst) vroeg, net zoals de volken die hebben. (1 Samuël 8:4...10).

Wat ik uit deze gedeelten afleid is dat de Here God Zijn volk leidde. Dit volk Israël had niet een engel als god, maar de Here God Zelf leidde het. Toen het volk toch andere goden ging dienen en voor de beelden van die goden boog, werd de Here God toornig en wilde niet langer hun Leider zijn. Mozes wist God nog te "overtuigen" om toch met het volk te gaan, maar later is het toch zover gekomen dat de Here God ook voor Zijn volk een engel uitkoos om het te leiden. Deze engel wordt met name genoemd, namelijk Michaël. Deze engel wordt genoemd in Daniël 10. Daar spreekt een engel tot Daniël en toont ons iets van de onzichtbare wereld. Toen Daniël tot God bad, wilde deze engel naar hem toekomen, maar hij werd tegengehouden door de vorst van Perzië. Dit is niet de aardse koning van Perzië, maar dit is de engelvorst of de god van Perzië. Door de tegenstand van deze god van Perzië duurde het 21 dagen voordat de engel naar Daniël kon komen. Hij werd in zijn strijd gesteund door Michaël, de engelvorst van Israël. Zodra hij de boodschap aan Daniël had voltooid moest hij weer terug en strijden tegen de vorst van Perzië. Daarna zou de vorst van Griekenland komen. We weten uit de geschiedenis dat na het wereldrijk van de Meden en de Perzen het Griekse wereldrijk is gekomen. Vanuit

ons waarnemingsvermogen lijkt het misschien een aardse strijd tussen twee rijken. Uit deze gedeelten weten we echter dat er een onzichtbare wereld is, waar hogere machten, namelijk engelvorsten van volken strijden. Zij bepalen veel meer de gebeurtenissen op aarde dan we veronderstellen. We leren ook uit de gedeelten in Daniël 10 en 11 dat alle engelvorsten behalve Michaël ontrouw zijn geworden aan de Here God. Niemand van hen steunde de engel die naar Daniël kwam. Zij zijn allen afvallig geworden. Alleen Michaël, de engelvorst van Israël is trouw aan de Here God.

Van deze Michaël lezen ook nog in Judas vers 9 dat hij in een twist gewikkeld was met de duivel. In de toekomst zal deze engel Michaël zelfs oorlog voeren tegen de draak en zijn engelen.

Jakobs worsteling met god

In Hosea 12:5 lezen we iets merkwaardigs over Jakob. Er staat dat hij streed tegen een engel en die overwon. In vers 4 daaraan vooraf staat dat hij streed met God. In de NBG vertaling staat dit met een hoofdletter. Als we het met een kleine letter schrijven is het verband met de engel in vers 5 ineens duidelijk.

We vinden deze worsteling van Jakob uitvoerig beschreven in Genesis 32. Jakob had zijn broer Esau bedrogen en was gevlucht naar zijn oom Laban. Na vele jaren keerde Jakob terug. Dan staat er al iets opmerkelijks in het eerste vers van dit hoofdstuk. Jakob ging zijns weegs en engelen Gods ontmoetten hem. Als hij later bijna bij zijn broer Esau is, wordt hij bang en brengt zijn gezin in veiliger omstandigheden. Hij is dan 's nachts alleen bij de beek. Dit staat in vers 24. Een man worstelde met hem totdat de dag aanbrak. Het lukte deze man niet om Jakob te overwinnen. Toen hij dat inzag, sloeg hij Jakob op zijn heup, zodat die ontwricht werd. Hij vroeg Jakob vervolgens hem te laten gaan omdat de dageraad gekomen was. Jakob liet hem pas gaan toen hij Jakob gezegend had. De man zei toen dat Jakob met god en mensen had gestreden en overwonnen had. In de NBG vertaling staat god weer met een hoofdletter. Dat is ook de meest gehoorde uitleg, dat de Here God met Jakob streed. Het is dan wel vreemd dat Hij niet van Jakob kon winnen. Ik denk daarom dat Jakob hier streed met de engel van Esau. Toen hij deze engel overwonnen had, was het ontmoeten van zijn broer geen punt meer.

Gevallen engelen

Toen de mens geschapen was, was hij goed. Door de ongehoorzaamheid van de mens aan God kwam hij onder de macht van de zonde. Er zijn ook engelen, die ongehoorzaam zijn geworden aan God. Ongehoorzaam geworden engelen of zoals ze vaak genoemd worden gevallen engelen worden ook wel demonen genoemd. Waarschijnlijk de machtigste van deze gevallen engelen is de satan, hij was zelfs een cherub. Over de afval van satan lezen we onder andere in Ezechiël 28.

Ezechiël 28: 14 Gij waart een beschuttende cherub met uitgespreide vleugels; Ik had u een plaats gegeven: gij waart op de heilige berg der goden, wandelend te midden van vlamme stenen. 15 Onberispelijk waart gij in uw wandel, vanaf de dag dat gij geschapen werdt totdat er onrecht in u werd gevonden: 16 Door uw uitgebreide handel zijt gij vervuld geraakt met geweldenarij en kwaamt gij tot zonde. Van de berg der goden verbande Ik u en deed u weg, gij beschuttende cherub, van tussen de vlamme stenen.

De duivel verscheen al aan de eerste vrouw op aarde - Eva - als slang en de slang verleidde haar met haar sluwheid. – 2 Korinthe 11:3.

De satan is zeer machtig. Hij is de overste van de macht in de lucht. Hij staat aan het hoofd van de boze geesten. Hij is de overste van de wereld en heeft macht over al de koninkrijken van de wereld. Hij heeft zelfs de macht over de dood. – Efeze 2, Johannes 12:31, Lukas 4:5 en Heb 2:14-15.

De belangrijkste kenmerken van de duivel zijn dat hij mensen de dood in wil jagen en dat hij leugen spreekt.

Johannes 8: 44 Gij hebt de duivel tot vader en wilt de begeerten van uw vader doen. Die was een mensenmoordenaar van den beginne en staat niet in de waarheid, want er is in hem geen waarheid. Wanneer hij de leugen spreekt, spreekt hij naar zijn aard, want hij is een leugenaar en de vader der leugen.

Het zal duidelijk zijn dat de duivel heel gevaarlijk is voor mensen. Als hij iemand in zijn macht krijgt zal hij er door middel van leugen altijd naar streven zo iemand in de dood te krijgen. Velen, die zich met hem hebben beziggehouden, hebben uiteindelijk zelfmoord gepleegd. God waarschuwt Zijn volk daarom met klem zich niet bezig te houden met de onzichtbare machten van de duisternis, die tegenstanders van God zijn geworden. – Leviticus 19:26 en Deuteronomium 18:10-14.

Toen de Heer Jezus op aarde leefde, kwam aan het licht dat veel mensen in Israël bezeten waren door boze geesten, zoals de gevallen engelen of demonen ook wel genoemd worden. Jezus had de macht deze boze geesten uit mensen weg te sturen. Soms ging de bezetenheid van deze mensen gepaard met lichamelijke ziekten. Als de boze geest dan weggezonden was door de Heer Jezus, was die persoon ook genezen van de lichamelijke kwaal. - Mattheüs 12:22.

De satan en zijn dienaren willen de mensen misleiden. Ook in onze tijd doet hij dat nog. Zij doen dit onder andere door zich voor te doen als engel van het licht. Maar in andere gevallen gaat de satan rond als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden. - 2 Korinthe 11: 14 en 1 Petrus 5: 8. Hij kan toornig worden en mensen in zijn strikken gevangen houden. - Openbaring 12: 17, 2 Timotheüs 2:26.

Hij probeert te voorkomen dat ongelovigen het evangelie aannemen door hun overleggingen te verblinden of door het woord uit hun hart weg te nemen. - 2 Korinthe 4: 3 en Lucas 8: 11 - 12.

De gelovigen probeert hij te verleiden. -Efeze 6: 11 Doet de wapenrusting Gods aan, om te kunnen standhouden tegen de verleidingen des duivels; 12 want wij hebben niet te worstelen tegen bloed en vlees, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers dezer duisternis, tegen de boze geesten in de hemelse gewesten.

In de toekomst zal de duivel met zijn engelen uit de hemel op de aarde worden geworpen. - Openbaring 12: 7. Daarna zal hij gedurende duizend jaren gevangen worden gezet in de afgrond. - Openbaring 20: 1-3. Uiteindelijk zullen de duivel en zijn engelen ook van de aarde worden geworpen in de poel van vuur en zwavel. -

Openbaring 20:10. Dit vuur is speciaal voor de duivel en zijn engelen bereid.-
Mattheüs 25:41.

Engelen - Vragen

De onzichtbare wereld

Dat engelen geschapen zijn, kun je afleiden uit teksten zoals de volgende waar gesproken wordt over schepselen in de hemel en onder de aarde.

Openbaring 5:13 En elk schepsel dat in de hemel en op de aarde en onder de aarde en op de zee is, en alles wat daarin is, hoorde ik zeggen: Hem die op de troon zit, en het Lam, zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de macht tot in alle eeuwigheid.

Kolosse 1:16 want in Hem zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, de zichtbare en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten; alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen;

Hoe zien engelen er uit?

Waarmee worden de "man Gods" en Stefanus in de volgende teksten vergeleken? Waarom is dit merkwaardig?

Richteren 13:6 De vrouw nu kwam en zeide tot haar man: Een man Gods kwam bij mij, die er uitzag als een engel Gods, zeer vreselijk. Ik heb hem niet gevraagd, vanwaar hij was, en hij heeft mij zijn naam niet bekendgemaakt.

Handelingen 6: 15 En allen, die in de Raad zitting hadden, zagen, toen zij hem aanstaarden, zijn gelaat als het gelaat van een engel.

Soms worden engelen in de bijbel beschreven met vleugels. Welke engelen zijn dat in het bijzonder?

Jesaja 6: 2 Serafs stonden boven Hem; ieder had zes vleugels: met twee bedekte hij zijn aangezicht, met twee bedekte hij zijn voeten en met twee vloog hij.

Ezechiël 1: 23 En onder het uitspansel stonden hun vleugels recht naar elkander uitgestrekt; ieder had er twee, die van voren en van achteren zijn lichaam bedekten. 24 Als zij gingen, hoorde ik het geruis hunner vleugels als het gebruis van vele wateren, als de stem des Almachtigen: een dreunend geluid als van een leger; als zij stilstonden, lieten zij hun vleugels hangen.

Welke kenmerken over het uiterlijk van engelen kun je afleiden uit de verschijning van engelen bij de opstanding van de Heer Jezus?

Mattheüs 28:2 En zie, er kwam een grote aardbeving, want een engel des Heren daalde uit de hemel neder en kwam nader, en hij wentelde de steen weg en zette zich daarop. 3 Zijn uiterlijk was als een bliksem en zijn kleding wit als sneeuw.

Lucas 24: 4 En het geschiedde, terwijl zij daarvoor in verlegenheid waren, dat, zie, twee mannen in een blinkend gewaad bij haar stonden. ... 22 Maar ook hebben enige vrouwen uit ons midden ons doen ontstellen: zij waren in de vroegte bij het graf geweest 23 en hadden zijn lichaam niet gevonden en zijn toen komen zeggen, dat zij ook een verschijning van engelen gezien hadden, die zeiden, dat Hij leeft.

Johannes 20: 12 en zij zag twee engelen zitten, in witte klederen, een aan het hoofdeinde en een aan het voeteneinde, waar het lichaam van Jezus gelegen had.

Hoe kunnen engelen zich ook voordoen?

Handelingen 12:15 En zij zeiden tot haar: Gij spreekt wartaal. Doch zij bleef volhouden, dat het zo was. En zij zeiden: Het is zijn engel.

Hebreeën 13:2 Vergeet de herbergzaamheid niet, want daardoor hebben sommigen, zonder het te weten, engelen geherbergd.

Welke kenmerken noemt Daniël op van het uiterlijk van een engel?

Daniël 10:5 ... zag ik een man in linnen klederen gekleed en de lendenen omgord met goud van Ufaz; 6 Zijn lichaam was als turkoois, zijn gelaat schitterde gelijk de bliksem, zijn ogen waren als vurige fakkels, zijn armen en voeten glanzend van gepolijst koper, en het geluid van zijn woorden als het gedruis van een menigte. ...18 Toen raakte hij, die er uitzag als een mens, mij wederom aan en gaf mij kracht

In Openbaring 21:17 staat een merkwaardige tekst, namelijk dat de el "een mensenmaat is, dat is van een engel". Wat zou hiermee bedoeld worden?

Openbaring 21: 17 En hij mat haar muur op: honderd vierenveertig el, mensenmaat, die engelenmaat is.

Eigenschappen van engelen

Hoe worden engelen genoemd in het volgende vers?

Hebreeën 1:14 Zijn zij niet allen dienende geesten, die uitgezonden worden ten dienste van hen, die het heil zullen beërven?

Engelen weten niet alles. Welke dingen waren onbekend bij engelen?

1 Petrus 1: 12 Hun werd geopenbaard, dat zij niet zichzelf, maar u dienden met die dingen, welke u thans verkondigd zijn bij monde van hen, die door de Heilige Geest, die van de hemel gezonden is, u het evangelie hebben gebracht, in welke dingen zelfs engelen begeren een blik te slaan.

Marcus 13:32 Maar van die dag of van die ure weet niemand, ook de engelen in de hemel niet, ook de Zoon niet, alleen de Vader.

Uit dit zelfde vers 1 Petrus 1:12 en uit Lucas 15:7 kunnen nog meer eigenschappen van engelen worden afgeleid. Welke zijn dat?

1 Petrus 1: 12 ....., in welke dingen zelfs engelen begeren een blik te slaan.

Lucas 15:10 Alzo is er, zeg Ik u, blijdschap bij de engelen Gods over een zondaar, die zich bekeert.

De volgende drie teksten leren ons iets over het feit dat engelen wel gebonden zijn aan ruimte. Als dat niet zo was zouden zij zich dan zo verplaatsen, zoals in deze verzen staat ?

Genesis 28: 12 Toen droomde hij, en zie, op de aarde was een ladder opgericht, waarvan de top tot aan de hemel reikte, en zie, engelen Gods klommen daarlangs op en daalden daarlangs neder.

Daniël 9: 21 Terwijl ik nog sprak in het gebed, kwam de man Gabriël, die ik tevoren gezien had in het gezicht, in ijle vlucht tot vlak bij mij op de tijd van het avondoffer.

Johannes 1: 52 En Hij zeide tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg ulieden, gij zult de hemel open zien en de engelen Gods opstijgen en nederdalen op de Zoon des mensen.

Wat kun je afleiden over engelen in de volgende verzen ?

Job 4: 18 Zie, in zijn dienaren stelt Hij geen vertrouwen, en bij zijn engelen vindt Hij dwaling;

2 Petrus 2: 4 Want indien God engelen, die gezondigd hadden, niet gespaard heeft, maar hen, door hen in de afgrond te werpen, aan krachten der duisternis heeft overgegeven om hen tot het oordeel te bewaren;

Hoewel engelen dus kunnen zondigen, liggen zij blijkbaar niet onder het oordeel van de dood. Wat wordt er over engelen gezegd in het volgende vers ?

Lucas 20: 36 Want zij kunnen niet meer sterven; immers, zij zijn aan de engelen gelijk en zij zijn kinderen Gods, omdat zij kinderen der opstanding zijn.

Wat zou je op grond van Psalm 78 kunnen zeggen over engelen ?

Psalm 78: 24 Hij deed manna tot spijze op hen regenen, en schonk hun hemelkoren; 25 Brood der engelen at ieder, Hij zond hun teerkost tot verzadiging.

Om te spreken gebruiken engelen blijkbaar ook hun tong, net als mensen.

1 Corinthe 13: 1 Al ware het, dat ik met de tongen der mensen en der engelen sprak, maar had de liefde niet, ik ware schallend koper of een rinkelende cimbaal.

Engelen kunnen pijn lijden. Van welke engel staat dat voorspeld in Openbaring 20 ?

Openbaring 20: 10 en de duivel, die hen verleidde, werd geworpen in de poel van vuur en zwavel, waar ook het beest en de valse profeet zijn, en zij zullen dag en nacht gepijnigd worden in alle eeuwigheden.

Wat hebben de engelen, die ontrouw werden verlaten ?

Judas 1:6 en dat Hij engelen, die aan hun oorsprong ontrouw werden en hun eigen woning verlieten, voor het oordeel van de grote dag met eeuwige banden onder donkerheid heeft bewaard gehouden;

Zijn alle engelen sterk?

Openbaring 5:2 En ik zag een sterke engel.

Hoe kondigen zij oordelen aan ?

Openbaring 8:6 En de zeven engelen, die de zeven bazuinen hadden, maakten zich gereed om te bazuinen. 7 En de eerste blies de bazuin,

Taken van engelen

De vele taken die engelen uitvoeren, kunnen worden gegroepeerd door ze te relateren aan de personen waarop die taken betrekking hebben. Zo voeren engelen taken uit in relatie tot het volk Israël Welke taak is dat?

Exodus 23:20 Zie, Ik zend een engel voor uw aangezicht, om u te bewaren op de weg en om u te brengen naar de plaats, die Ik bereid heb.

Hand.7:30 verscheen hem in de woestijn van de berg Sinai een engel in de vlam van een brandende braamstruik.....35 Deze Mozes, die zij verloochend hadden door te zeggen: Wie heeft u tot overste en rechter aangesteld, heeft God als een overste en bevrijder gezonden, met de macht van de engel, die hem verschenen was in de braamstruik.

Bij welke gebeurtenis van dit volk speelden de engelen een bemiddelende rol?

Handelingen 7: 38 Deze is het, die in de vergadering in de woestijn met de engel was, die tot hem sprak op de Sinai, en met onze vaders; en hij ontving levende woorden om die u te geven. .... 53 gij, die de wet ontvangen hebt op beschikking van engelen, doch haar niet hebt gehouden.

Galaten 3:19 Waartoe dient dan de wet? Om de overtredingen te doen blijken is zij erbij gevoegd, totdat het zaad zou komen, waarop de belofte sloeg, en zij is op last van (God) door engelen in de hand van een middelaar gegeven.

Heb 2:2 Want indien het woord, door bemiddeling van engelen gesproken, van kracht is gebleken, en elke overtreding en ongehoorzaamheid rechtmatige vergelding heeft ontvangen,

In het land dat God aan Zijn volk Israël had beloofd woonden eerst andere volken. Welke taak zou een engel uitvoeren in relatie tot deze vijanden van Israël?

Exodus 33:2 Ik zal een engel voor uw aangezicht zenden en verdrijven de Kanaaniet, de Amoriet, de Hethiet, de Perizziet, de Chiwwiet en de Jebusiet,

Vooraf in het bijbelboek Openbaring worden engelen vaak genoemd. Lees de volgende nogal lange gedeelten eens door om een goed beeld te krijgen. Welke taak voeren ze daar uit?

Openbaring 7:1 Daarna zag ik vier engelen staan aan de vier hoeken der aarde, die de vier winden der aarde vasthielden, opdat er geen wind zou waaien over de aarde, of over de zee, of over enige boom. 2 En ik zag een andere engel opkomen van de opgang der zon, hebbende het zegel van de levende God; en hij riep met luider stem tot de vier engelen, aan wie gegeven was aan de aarde en de zee schade toe te brengen, 3 en hij zeide: Brengt geen schade toe aan de aarde, noch aan de zee, noch aan de bomen, voordat wij de knechten van onze God aan hun voorhoofd verzegeld hebben.

Openbaring 8:2 En ik zag de zeven engelen, die voor God staan, en hun werden zeven bazuinen gegeven. 3 En er kwam een andere engel, die met een gouden wierookvat bij het altaar ging staan, en hem werd veel reukwerk geschonken om het te geven, met de gebeden van alle heiligen, op het gouden altaar voor de troon. 4 En de rook van het reukwerk, met de gebeden der heiligen, steeg uit de hand van de engel voor Gods aangezicht op. 5 En de engel nam het wierookvat en vulde dat met het vuur van het altaar, en wierp (het vuur) op de aarde; en er kwamen donderslagen en stemmen en bliksemstralen en aardbeving. 6 En de zeven engelen, die de zeven bazuinen hadden, maakten zich gereed om te bazuinen.

Openbaring 9:13 En de zesde engel blies de bazuin, en ik hoorde een stem uit de vier horens van het gouden altaar, dat voor God staat, 14 zeggende tot de zesde engel, die de bazuin had: Laat de vier engelen los, die bij de grote rivier, de Eufraat, gebonden zijn. 15 En de vier engelen, die tegen het uur en de dag en de maand en het jaar waren gereed gehouden, werden losgelaten om het derde deel van de mensen te doden.

Openbaring 10:1 En ik zag een andere sterke engel nederdalen uit de hemel, bekleed met een wolk, en de regenboog was op zijn hoofd en zijn gelaat was als de zon en zijn voeten waren als zuilen van vuur, 2 en hij had in zijn hand een geopend boekje en hij zette zijn rechtervoet op de zee en de linker op de aarde, 3 en hij riep met luider stem, zoals een leeuw brult, en toen hij riep, lieten de zeven donderslagen hun stemmen horen. 4 En toen de zeven donderslagen gesproken hadden, wilde ik het opschrijven, maar ik hoorde een stem uit de hemel zeggen: Verzegel hetgeen de zeven donderslagen gesproken hebben en schrijf het niet op. 5 En de engel, die ik zag staan op de zee en op de aarde, hief zijn rechterhand op naar de hemel, 6 en zwoer bij Hem, die leeft tot in alle eeuwigheden, die de hemel geschapen heeft en hetgeen daarin is en de aarde en hetgeen daarop is en de zee en hetgeen daarin is: er zal geen uitstel meer zijn, 7 maar in de dagen van de stem van de zevende engel, wanneer hij bazuinen zal is ook voleindigd het geheimenis van God, gelijk Hij zijn knechten, de profeten, heeft verkondigd.

Openbaring 14:15 En een andere engel kwam uit de tempel en riep met luider stem tot Hem, die op de wolk gezeten was: Zend uw sikkel uit en maai, want de ure om te maaien is gekomen, want de oogst der aarde is geheel rijp geworden. 16 En Hij, die op de wolk gezeten was, zond zijn sikkel uit op de aarde, en de aarde werd gemaaid. 17 En een andere engel kwam uit de tempel, die in de hemel is, ook hij met een scherpe sikkel. 18 En een andere engel kwam uit het altaar; deze had macht over het vuur en hij riep met luider stem tot hem, die de scherpe sikkel had, zeggende: Zend uw scherpe sikkel uit en oogst de trossen van de wijngaard der aarde, want zijn druiven zijn rijp. 19 En de engel wierp zijn sikkel op de aarde en oogstte van de wijngaard der aarde en wierp het in de grote persbak van de gramschap Gods. 20 En de persbak werd getreden buiten de stad, en er kwam bloed uit de persbak tot aan de tomen der paarden, zestienhonderd stadiën ver.

2 Samuel 24:16 Toen de engel zijn hand naar Jeruzalem uitstreckte om het te verdelgen, berouwde het onheil de Here, en Hij zeide tot de engel die verderf bracht onder het volk: Genoeg! Laat nu uw hand zinken.

Hoe worden engelen, die oordelen van God uitvoeren, wel aangeduid?

1 Kronieken 21:15 Ook zond God een engel naar Jeruzalem om dat te verdelgen, maar zodra hij daarmee begon, zag de Here het, en het onheil berouwde Hem; Hij zeide tot de **verderfengel**: Genoeg! Laat nu uw hand zinken.

Psalm 78:43 Hoe Hij in Egypte zijn tekenen deed, ... 49 Hij zond tegen hen zijn brandende toorn, verbolgenheid en angstwekkende gramschap, een schare van verderfengelen.

Wat gebruiken engelen blijkbaar bij het uitvoeren van Gods oordelen?

1 Kronieken 21:16 Toen sloeg David zijn ogen op en zag de engel des Heren staan tussen hemel en aarde, met in zijn hand het getrokken zwaard, uitgestrekt over Jeruzalem; en David en de oudsten, in rouwgewaad gehuld, wierpen zich op hun aangezicht.

2 Koningen 19:35 In die nacht ging de Engel des Heren uit en sloeg in het leger van Assur honderdvijfentachtigduizend man. Toen men vroeg in de morgen opstond, zie, zij allen waren lijken.

Handelingen 12:21 En op een bepaalde dag hield Herodes, in een koninklijk kleed op de troon gezeten, een rede tot hen; 22 en het volk juichte hem toe: De stem van een god en niet van een mens! 23 En terstond sloeg hem een engel des Heren, omdat hij God de eer niet gaf; en hij werd door wormen gegeten en blies de adem uit.

1 Korinthe 10:10 En mort niet, zoals sommigen van hen deden, en zij kwamen om door de verderfengel. 11 Dit is hun overkomen tot een voorbeeld (voor ons) en het is opgetekend ter waarschuwing voor ons, over wie het einde der eeuwen gekomen is.

Openbaring 15:1 En ik zag een ander teken in de hemel, groot en wonderbaar: zeven engelen, die de zeven laatste plagen hadden, want daarmede is de gramschap Gods voleindigd.

Over wie gaat de volgende tekst en wat doen engelen voor hen?

Wat leer je uit deze tekst over de relatie tussen mensen en engelen?

Matt 18:10 Ziet toe, dat gij niet een dezer kleinen veracht. Want Ik zeg u, dat hun engelen in de hemelen voortdurend het aangezicht zien van mijn Vader, die in de hemelen is.

Wat doen engelen voor degenen die God vrezen?

Psalm 34:8 De Engel des Heren legerd Zich rondom wie Hem vrezen, en redt hen.

Heb 1: 14 Zijn zij niet allen dienende geesten, die uitgezonden worden ten dienste van hen, die het heil zullen beërven?

Psalm 91:11 Want Hij zal aangaande u zijn engelen gebieden, dat zij u behoeden op al uw wegen; 12 Op de handen zullen zij u dragen, opdat gij uw voet niet aan een steen stoot.

Deze laatste tekst heeft bijzonder betrekking op de Heer Jezus, zoals blijkt uit Mattheüs 4:6 en Lucas 4:10. Tijdens zijn leven op aarde gaf de Heer Jezus trouwens aan dat engelen Hem ter beschikking stonden om Zijn opdrachten uit te voeren en Hem te beschermen. Hoe ondersteunde een engel Hem, toen Hij in Gethsemané bad?

Lucas 22:43 En Hem verscheen een engel uit de hemel om Hem kracht te geven.

Welke taak hadden de engelen, die in het volgende vers worden genoemd?

Johannes 5:4 Want van tijd tot tijd daalde een engel des Heren neder in het bad; dan bewoog het water; wie er dan het eerst in kwam na de beweging van het water werd gezond, wat voor ziekte hij ook had.

God schakelt engelen ook in om mensen te leiden. Op welke manieren gebeurde dat bij Jozef en Filippus?

Mattheus 1:20 Toen die overweging bij hem opkwam, zie, een engel des Heren verscheen hem in de droom en zeide: Jozef, zoon van David, schroom niet Maria, uw vrouw, tot u te nemen, want wat in haar verwekt is, is uit de heilige Geest.

Handelingen 8:26 En een engel des Heren sprak tot Filippus en zeide: Sta op en ga tegen de middag de weg op, die van Jeruzalem afdaalt naar Gaza.

Als Gods dienstknechten in nood verkeerden, zond God ook engelen. Welke taak voerden ze uit?

Daniël 3:28 Nebukadnessar hief aan en zeide: Geloofd zij de God van Sadrak, Mesak en Abednego! Hij heeft zijn engel gezonden en zijn dienaren bevrijd, die zich op Hem hebben verlaten, het bevel des konings hebben overtreden, en hun lichamen prijsgegeven, omdat zij geen enkele god willen vereren of aanbidden dan alleen hun God.

Daniël 6:23 Mijn God heeft zijn engel gezonden en de muil der leeuwen toegesloten, en zij hebben mij geen kwaad gedaan, omdat ik voor Hem onschuldig ben bevonden; maar ook tegen u, o koning, heb ik geen misdaad begaan.

Handelingen 5:18 en zij sloegen de handen aan de apostelen en zetten hen in het huis van bewaring. 19 Maar een engel des Heren opende des nachts de deuren van de gevangenis en leidde hen naar buiten.

Handelingen 12:7 En zie, een engel des Heren stond bij hem en er scheen licht in het vertrek en hij stootte Petrus in zijn zijde om hem te wekken en zeide: Sta snel op En de ketenen vielen van zijn handen.

Niet alleen bij levende mensen hebben engelen een taak, maar ook als mensen gestorven zijn. Welke taak voeren zij dan uit?

Lucas 16:22 Het geschiedde, dat de arme stierf en door de engelen gedragen werd in Abrahams schoot.

Welke groepen mensen worden door engelen bijeen verzameld?

Mattheus 24:31 En Hij zal zijn engelen uitzenden met luid bazuingeschal en zij zullen zijn uitverkorenen verzamelen uit de vier windstreken, van het ene uiterste der hemelen tot het andere.

Mattheus 13:41 De Zoon des mensen zal zijn engelen uitzenden en zij zullen uit zijn Koninkrijk verzamelen al wat tot zonde verleidt en hen, die de ongerechtigheid bedrijven, 42 en zij zullen hen in de vurige oven werpen; daar zal het geween zijn en het tandengeknars.

Een heel bekende taak van engelen lees je in het volgende gedeelte. Welke taak is dat en welke engel houdt zich daar in het bijzonder mee bezig?

Daniël 8:16 En ik hoorde een menselijke stem over de Ulai, welke zeide: Gabriël, doe deze het gezicht verstaan. 17 En hij kwam tot waar ik stond, en toen hij kwam, schrikte ik en wierp mij op mijn aangezicht, maar hij zeide tot mij: Versta, mensenkind, dat het gezicht doelt op de tijd van het einde. 18 Toen hij nu met mij sprak, viel ik bezwijmd op mijn aangezicht ter aarde; hij echter raakte mij aan en deed mij overeind staan, 19 En zeide: Zie, ik maak u bekend wat geschieden zal in het laatst van de gramschap; want het doelt op het tijdstip van het einde.

Daniël 9:21 Terwijl ik nog sprak in het gebed, kwam de man Gabriël, die ik tevoren gezien had in het gezicht, in ijlende vlucht tot vlak bij mij op de tijd van het avondoffer. 22 Daniël, nu ben ik uitgegaan om u een klaar inzicht te geven.

Lucas 1:13 Maar de engel zeide tot hem: Wees niet bevreesd, Zacharias, want uw gebed is verhoord en uw vrouw Elisabeth zal u een zoon baren en gij zult

hem de naam Johannes geven. .... 19 En de engel antwoordde en zeide tot hem: Ik ben Gabriël, die voor Gods aangezicht sta, en ik ben uitgezonden om tot u te spreken en u deze blijde mare te verkondigen.

Lucas 1:26 In de zesde maand nu werd de engel Gabriël, van God gezonden naar een stad in Galilea, genaamd Nazaret, 27 tot een maagd, die ondertrouwd was met een man, genaamd Jozef, uit het huis van David, en de naam der maagd was Maria. 28 En toen hij bij haar binnengekomen was, zeide hij: Wees gegroet, gij begenadigde, de Here is met u.

Lucas 2:10 En de engel zeide tot hen: Weest niet bevreesd, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die heel het volk zal ten deel vallen:

Openbaring 1:1 Openbaring van Jezus Christus, welke God Hem gegeven heeft om zijn dienstknechten te tonen hetgeen weldra moet geschieden, en welke Hij door de zending van zijn engel aan zijn dienstknecht Johannes heeft te kennen gegeven.

Handelingen 27:23 Want deze nacht heeft een engel van de God, wie ik toebehoor en die ik vereer, bij mij gestaan, 24 en hij heeft gezegd: Wees niet bevreesd, Paulus, want gij moet voor de keizer staan; en zie, allen, die met u varen, heeft God u geschonken.

Handelingen 10:3 Hij zag in een gezicht, omstreeks het negende uur van de dag, duidelijk een engel Gods bij zich binnenkomen en tot hem zeggen: Cornelius! ....22 heeft door een heilige engel een godsspraak ontvangen.

Openbaring 14:6 En ik zag een andere engel vliegen in het midden des hemels en hij had een eeuwig evangelie, om dat te verkondigen aan hen, die op de aarde gezeten zijn en aan alle volk en stam en taal en natie; 7 en hij zeide met luider stem: Vreest God en geeft Hem eer, want de ure van zijn oordeel is gekomen, en aanbidt Hem, die de hemel en de aarde en de zee en de waterbronnen gemaakt heeft.

Bij welke drie gebeurtenissen in relatie tot de Heer Jezus spelen engelen een rol?

Lucas 2:9 En opeens stond een engel des Heren bij hen en de heerlijkheid des Heren omstraalde hen, en zij vreesden met grote vreze. 10 En de engel zeide tot hen: Weest niet bevreesd, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die heel het volk zal ten deel vallen: 11 U is heden de Heiland geboren, namelijk Christus, de Here, in de stad van David.

1 Thess 4:16 want de Here zelf zal op een teken, bij het roepen van een aartsengel en bij het geklank ener bazuin Gods, nederdalen van de hemel.

2 Thess 1:7 bij de openbaring van de Here Jezus van de hemel met de engelen zijner kracht, 8 in vlammend vuur, als Hij straf oefent over hen, die God niet kennen en het evangelie van onze Here Jezus niet gehoorzamen.

Veel taken van engelen hebben betrekking op mensen op aarde. Welke taak voeren de engelen uit en op wie is die taak gericht?

Psalms 103:20 Looft de Here, gij zijn engelen, gij krachtige helden die zijn woord volvoert, luisterend naar de klank van zijn woord.

Psalms 148 :2 Looft Hem, al zijn engelen, looft Hem, al zijn heerscharen.

Lucas 2:6 En plotseling was er bij de engel een grote hemelse legermacht, die God loofde, zeggende: 14 Ere zij God in den hoge, en vrede op aarde bij mensen des welbehagens.

Openbaring 5:11 En ik zag, en ik hoorde een stem van vele engelen rondom de troon, en van de dieren en de oudsten; en hun getal was tienduizenden tienduizendtallen en duizenden duizendtallen, 12 zeggende met luider stem: Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de macht en de rijkdom, en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en de lof.

Openbaring 7:11 En al de engelen stonden rondom de troon en de oudsten en de vier dieren, en zij wierpen zich op hun aangezicht voor de troon en aanbaden God.

Openbaring 8:2 En ik zag de zeven engelen, die voor God staan, en hun werden zeven bazuinen gegeven. 3 En er kwam een andere engel, die met een gouden wierookvat bij het altaar ging staan, en hem werd veel reukwerk geschonken om het te geven, met de gebeden van alle heiligen, op het gouden altaar voor de troon. 4 En de rook van het reukwerk, met de gebeden der heiligen, steeg uit de hand van de engel voor Gods aangezicht op. 5 En de engel nam het wierookvat en vulde dat met het vuur van het altaar, en wierp (het vuur) op de aarde; en er kwamen donderslagen en stemmen en bliksemstralen en aardbeving. 6 En de zeven engelen, die de zeven bazuinen hadden, maakten zich gereed om te bazuinen.

Openbaring 16:5 En ik hoorde de engel der wateren zeggen: Rechtvaardig zijt Gij, die zijt en die waart, Gij Heilige, dat Gij dit oordeel hebt geveld.

Positie van engelen

Positie van engelen ten opzichte van de Heer Jezus

In vergelijking met de Heer Jezus Christus nemen engelen een dienende positie in. In Mattheüs 4 lees je over de verzoeking van de Heer Jezus door de duivel. Als de Heer Jezus die verzoeken heeft weerstaan, laat de duivel Hem met rust. Wat lees je dan over de engelen?

Mattheüs 4:11 Toen liet de duivel Hem met rust en zie, engelen kwamen en dienden Hem.

Tijdens Zijn leven op aarde stonden engelen tot Zijn beschikking.

Mt 26:53 Of meent gij, dat Ik mijn Vader niet kan aanroepen en Hij zal Mij terstond meer dan twaalf legioenen engelen terzijde stellen?

Wat leren we uit de volgende tekst over de Zoon?

1 Timotheus 3:16 En buiten twijfel, groot is het geheimenis der godsvrucht: Die Zich geopenbaard heeft in het vlees, is gerechtvaardigd door de Geest, is verschenen aan de engelen, is verkondigd onder de heidenen, geloofd in de wereld, opgenomen in heerlijkheid.

Wat leer je over de positie van engelen ten opzichte van de Zoon na Zijn leven op aarde?

1 Pet 3: 22 Jezus Christus, die aan de rechterhand Gods is, naar de hemel gegaan, terwijl engelen en machten en krachten Hem onderworpen zijn.

Heb 1:2 de Zoon, die Hij gesteld heeft tot erfgenaam van alle dingen, door wie Hij ook de wereld geschapen heeft. 3 Deze, de afstraling zijner heerlijkheid en de afdruk van zijn wezen, die alle dingen draagt door het woord zijner kracht, heeft, na de reiniging der zonden tot stand gebracht te hebben, Zich gezet aan de rechterhand van de majesteit in den hoge, 4 zoveel machtiger geworden dan de engelen, als Hij uitnemender naam boven hen als erfdeel ontvangen heeft. 5 Immers, tot wie der engelen heeft Hij ooit gezegd: Mijn Zoon zijt gij; Ik heb U heden verwekt? En wederom: Ik zal Hem tot Vader zijn, en Hij zal Mij tot Zoon zijn. 6 En wanneer Hij wederom de eerstgeborene in de wereld brengt, spreekt Hij: En Hem moeten alle engelen Gods huldigen. 7 En van de engelen zegt Hij: Die zijn engelen maakt tot winden en zijn dienaars tot een vuurvlam; 8 maar van de Zoon: Uw troon, o God, is in alle eeuwigheid en de scepter der rechtmatigheid is de scepter van zijn koningschap.

Heb 1: 13 En tot wie der engelen heeft Hij ooit gezegd: Zet U aan mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden gemaakt heb tot een voetbank voor uw voeten? 14 Zijn zij niet allen dienende geesten, die uitgezonden worden ten dienste van hen, die het heil zullen beërven?

De Heer Jezus is de Zoon des mensen. Hij heeft engelen tot Zijn beschikking. Bij welke toekomstige gebeurtenis begeleiden Zijn engelen Hem?

Mt 16:27 Want de Zoon des mensen zal komen in de heerlijkheid zijns Vaders, met zijn engelen, en dan zal Hij een ieder vergelden naar zijn daden. Idem Marcus 25:31

Hoe is de positie van engelen ten opzichte van mensen?

2 Pet 2:10 Zulke vermetelen, vol van zelfbehagen, schromen niet de heerlijkheden te lasteren, 11 terwijl engelen, hun meerderen in sterkte en macht, bij de Here geen smadelijk oordeel tegen deze inbrengen.

Hebreeen 2:16 Want over de engelen ontfermt Hij Zich niet, maar Hij ontfermt Zich over het nageslacht van Abraham.

1 Kor 6:3 Weet gij niet, dat wij over engelen oordelen zullen?

Maar wat moeten mensen niet doen?

Kol 2:18 Laat niemand u de prijs doen missen door gewilde nederigheid en engelenverering,

Apostelen schijnen de laagste plaats te hebben. Wat kan Paulus toch over engelen zeggen die een afwijkend evangelie verkondigen?

1 Corinthe 4:9 Want het schijnt mij toe, dat God ons, apostelen, de laatste plaats heeft aangewezen als ten dode gedoemden, want wij zijn een schouwspel geworden voor de wereld, voor engelen en mensen.

Galaten 1:8 Maar ook al zouden wij, of een engel uit de hemel, u een evangelie verkondigen, afwijkend van hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt!

Wat betekenen de volgende verzen, denk je?

1 Kor 11: 5 en iedere vrouw die bidt of profeteert met ongedekt hoofd, onteert haar hoofd; want het is een en hetzelfde alsof zij geschoren was. .... 9 De man is immers niet geschapen om de vrouw, maar de vrouw om de man. 10 Daarom moet de vrouw een macht op het hoofd hebben vanwege de engelen.

Welke overeenkomst is er tussen de Zoon des mensen en mensen?

Lucas 12:88 Ik zeg u: Een ieder, die Mij belijden zal voor de mensen, hem zal ook de Zoon des mensen belijden voor de engelen Gods; 9 maar wie Mij verloochenen zal voor de mensen, die zal verloochend worden voor de engelen Gods.

Openbaring 3:5 Wie overwint, zal aldus bekleed worden met witte klederen; en Ik zal zijn naam geenszins uitwissen uit het boek des levens, maar Ik zal zijn naam belijden voor mijn Vader en voor zijn engelen.

De heerschappij over de wereld

Aan wie is de wereld onderworpen?

Johannes 12:31 Nu gaat er een oordeel over deze wereld; nu zal de overste dezer wereld buitengeworpen worden.

Johannes 14:30 Niet veel zal Ik meer met u spreken, want de overste der wereld komt en heeft aan Mij niets,

Efeze2:1 Ook u, hoewel gij dood waart door uw overtredingen en zonden, 2 waarin gij vroeger gewandeld hebt overeenkomstig de loop dezer wereld, overeenkomstig de overste van de macht der lucht, van de geest, die thans werkzaam is in de kinderen der ongehoorzaamheid.

En aan wie is de toekomstige wereld onderworpen?

Heb 2:5 Want niet aan engelen heeft Hij de toekomstige wereld, waarvan wij spreken, onderworpen. 6 Maar, iemand heeft ergens betuigd, zeggende: Wat

is de mens, dat Gij zijner gedenkt, of des mensen zoon, dat Gij naar hem omziet? 7 Gij hebt hem voor een korte tijd beneden de engelen gesteld, met heerlijkheid en eer hebt Gij hem gekroond, 8 alle dingen hebt Gij onder zijn voeten onderworpen. Want bij dit: alle dingen hem onderworpen, heeft Hij niets uitgezonderd, dat hem niet onderworpen zou zijn. Doch thans zien wij nog niet, dat hem alle dingen onderworpen zijn; 9 maar wij zien Jezus, die voor een korte tijd beneden de engelen gesteld was vanwege het lijden des doods, opdat Hij door de genade Gods voor een ieder de dood zou smaken, met heerlijkheid en eer gekroond.

Aan welke plaatsen worden engelen gekoppeld in de volgende teksten?

Openbaring 16:5 En ik hoorde de engel der wateren zeggen: "Rechtvaardig zijt Gij, die zijt en die waart, Gij Heilige, dat Gij dit oordeel hebt geveld".

Openbaring 19:17 En ik zag een engel staan op de zon en hij riep met luider stem en zeide tot alle vogels, die in het midden des hemels vlogen: Komt, verzamelt u tot de grote maaltijd Gods.

Openbaring 20:1 En ik zag een engel nederdalen uit de hemel met de sleutel van de afgrond en een grote keten in zijn hand; 2 en hij greep de draak, de oude slang, dat is de duivel en de satan, en hij bond hem duizend jaren,...

Openbaring 14:18 En een andere engel kwam uit het altaar; deze had macht over het vuur en hij riep met luider stem tot hem

De positie van engelen ten opzichte van elkaar

Waarin verschillen engelen van elkaar?

Openbaring 18:1 Hierna zag ik een andere engel, die grote macht had, nederdalen uit de hemel, en de aarde werd door zijn lichtglans verlicht.

Openbaring 18:21 En een sterke engel nam een steen op als een grote molensteen en wierp hem in de zee,...

Binnen de groep engelen bestaat er een hiërarchie. Hoe wordt Michaël genoemd en wat betekent dat?

Judas 1: 9 Maar Michaël, de **aartsengel**, durfde, toen hij met de duivel in twist gewikkeld was over het lichaam van Mozes, geen smadelijk oordeel uitbrengen, maar hij zei: De Here straffe u!

Wat wordt in de volgende verzen bedoeld met overheid?

Lk 12: 11 Wanneer zij u brengen voor de synagogen en voor de overheden en de machthebbers, maakt u niet bezorgd, hoe of wat gij ter verdediging moet spreken.

Lk 12:58 Want, als gij met uw tegenpartij naar de overheid gaat, geef u dan onderweg moeite om van hem af te komen; anders zal hij u voor de rechter sleuren en de rechter zal u de g gerechtsdienaar overgeven en de gerechtsdienaar zal u in de gevangenis werpen.

Telos Lk 20:20 En om op Hem te letten zonden zij spionnen uit, die zich voordeden alsof zij rechtvaardig waren, om Hem op een woord te vatten, ten einde Hem aan de overheid en het gezag van de stadhouder over te leveren.

Hd 16: 19 Toen nu haar eigenaars zagen, dat hun kans op voordeel verdwenen was, grepen zij Paulus en Silas en sleurden hen naar de markt voor de overheid,

Hoe moet onze houding zijn ten opzichte van de overheid?

Rm 13: 1 Ieder mens moet zich onderwerpen aan de overheden, die boven hem staan. Want er is geen overheid dan door God en die er zijn, zijn door God gesteld. 2 Wie zich dus tegen de overheid verzet, wederstaat de

instelling Gods, en wie dit doen, zullen een oordeel over zich brengen. 3 Want, als iemand goed handelt, behoeft hij niet bevreesd te zijn voor de overheidspersonen, maar wel, als hij verkeerd handelt. Wilt gij zonder vrees voor de overheid zijn? Doe het goede, en gij zult lof van haar ontvangen. 4 Zij staat immers in dienst van God, u ten goede. Maar indien gij kwaad doet wees dan bevreesd; want zij draagt het zwaard niet tevergeefs; zij staat immers in de dienst van God, als toornende wreekster voor hem, die kwaad bedrijft. 5 Daarom is het nodig zich te onderwerpen, niet slechts om de toorn, maar ook om des gewetens wil. 6 Daarom brengt gij toch ook belastingen op; want zij zijn dienaren Gods, die juist op dit punt voortdurend letten. 7 Betaalt aan allen het verschuldigde, belasting aan wie belasting, tol aan wie tol, ontzag aan wie ontzag, eerbetoon aan wie eer toekomt.

Titus 3: 1 Herinner hen eraan, dat zij zich aan overheid en gezag onderwerpen, gehoorzaam, tot alle goed werk bereid zijn,

Volgende Efeze 1:21 en 3:10 en andere teksten zijn er diverse groepen engelen, ook van de gevallen engelen. Welke worden genoemd en wat zou dat betekenen?

Efeze 1:20 die Hij heeft gewrocht in Christus, door Hem uit de doden op te wekken en Hem te zetten aan zijn rechterhand in de hemelse gewesten, 21 boven alle **overheid** en **macht** en **kracht** en **heerschappij** en alle **naam**, die genoemd wordt niet alleen in deze, maar ook in de toekomstige eeuw. 22 En Hij heeft alles onder zijn voeten gesteld en Hem als hoofd boven al wat is, gegeven aan de gemeente.

Efeze 3:10 opdat thans door middel van de gemeente aan de **overheden** en de **machten** in de hemelse gewesten de veelkleurige wijsheid Gods bekend zou worden.

Efeze 6:12 want wij hebben niet te worstelen tegen bloed en vlees, maar tegen de **overheden**, tegen de **machten**, tegen de **wereldbeheersers** dezer duisternis, tegen de **boze geesten** in de hemelse gewesten.

Hoe zijn deze machten ontstaan en waartoe zijn ze er?

Kolosse 1:16 want in Hem zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, de zichtbare en de onzichtbare, hetzij **tronen**, hetzij **heerschappijen**, hetzij **overheden**, hetzij **machten**; alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen.

Blijkbaar zijn ze vijandig geworden ten opzichte van God. Wat is er daarna gebeurd?

Kolosse 2:15 Hij heeft de overheden en machten ontwapend en openlijk tentoongesteld en zo over hen gezegevierd.

Rm 8: 38 Want ik ben verzekerd dat dood noch leven, noch engelen noch overheden, noch tegenwoordige noch toekomstige dingen, noch machten, 39 noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die is in Christus Jezus onze Heer.

Hoe is de positie van de Heer ten opzichte van deze machten?

Filippi 2:8 En uiterlijk als een mens bevonden heeft Hij Zichzelf vernederd, gehoorzaam wordend tot de dood, ja, tot de kruisdood. 9 Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en Hem de **naam** geschonken die boven alle **naam** is, 10 opdat in de naam van Jezus elke knie zich buigt van hen die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn, 11 en elke tong belijdt dat Jezus Christus Heer is, tot heerlijkheid van God de Vader.

Kolosse 2:10 en gij hebt de volheid verkregen in Hem, die het hoofd is van alle overheid en macht.

1 Petrus 3: 22 Jezus Christus, die aan de rechterhand Gods is, naar de hemel gegaan, terwijl engelen en machten en krachten Hem onderworpen zijn.

Romeinen 8:38 Want ik ben verzekerd, dat noch dood noch leven, noch engelen noch machten, noch heden noch toekomst, noch krachten, 39 noch hoogte noch

diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Here.

Wat zal er uiteindelijk met deze machten gebeuren?

Telos 1 Kor 15:24 Daarna is het einde, wanneer Hij het koninkrijk aan God de Vader overgeeft, wanneer Hij alle overheid en alle gezag en kracht te niet gedaan heeft. 25 Want Hij moet regeren, totdat Hij al zijn vijanden onder zijn voeten heeft gelegd. 26 Als laatste vijand wordt de dood te niet gedaan. 27 Want 'Hij heeft alles aan zijn voeten onderworpen'. Wanneer Hij nu zegt dat alles Hem onderworpen is, is het duidelijk dat Hij wordt uitgezonderd die Hem alles onderworpen heeft. 28 Maar wanneer Hem alles onderworpen is, dan zal ook de Zoon Zelf onderworpen zijn aan Hem die Hem alles onderworpen heeft, opdat God alles in allen zal zijn.)

Daniël 7: 27 En het koningschap, de macht en de grootheid der koninkrijken onder de ganse hemel zal gegeven worden aan het volk van de heiligen des Allerhoogsten: zijn koningschap is een eeuwig koningschap, en alle machten zullen het dienen en gehoorzamen.

Telos Mt 24: 29 Terstond nu na de verdrukking van die dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar schijnsel niet geven, en de **sterren** zullen van de hemel vallen en **de krachten** van de hemelen zullen wankelen.

Welke twee bijzondere groepen engelen worden genoemd in de volgende gedeelten en wat lees je over hen?

Exodus 25: 18 En gij zult twee cherubs van goud maken, van gedreven werk zult gij ze maken, aan de beide einden van het verzoendeksel. 19 Maak een cherub aan het ene einde en een cherub aan het andere einde; uit een stuk met het verzoendeksel zult gij de cherubs op zijn beide einden maken. 20 De cherubs zullen twee vleugels uitgespreid houden naar boven, met hun vleugels het verzoendeksel bedekkende en hun aangezicht naar elkander

gericht; naar het verzoendeksel zullen de aangezichten der cherubs gericht zijn.

Jesaja 6:2 Serafs stonden boven Hem; ieder had zes vleugels: met twee bedekte hij zijn aangezicht, met twee bedekte hij zijn voeten en met twee vloog hij. 3 En de een riep de ander toe: Heilig, heilig, heilig is de Here der heerscharen, de ganse aarde is van zijn heerlijkheid vol.

Met name genoemde engelen

Welke engelen worden in de bijbel bij name genoemd ?

Richteren 13:17 Daarop zeide Manoach tot de Engel des Heren: Hoe is uw naam, want, wanneer uitkomt, wat gij gezegd hebt, dan willen wij u eren. 18 Maar de **Engel des Heren** zeide tot hem: Waarom vraagt gij toch naar mijn naam? Immers, die is wonderbaar.

Judas 1: 9 Maar **Michaël**, de aartsengel, durfde, toen hij met de duivel in twist gewikkeld was over het lichaam van Mozes, geen smadelijk oordeel uitbrengen, maar hij zei: De Here straffe u!

Lucas 1:26 In de zesde maand nu werd de engel **Gabriël** van God gezonden naar een stad in Galilea, genaamd Nazaret, 27 tot een maagd, die ondertrouwd was met een man, genaamd Jozef, uit het huis van David, en de naam der maagd was Maria. 28 En toen hij bij haar binnengekomen was, zei hij: Wees gegroet, gij begenadigde, de Here is met u.

Openbaring 9:11 Zij hadden over zich als koning de engel van de afgrond; in het Hebreeuws is zijn naam **Abaddon**; en in het Grieks heeft hij de naam **Apollyon**.

Engel des Heren

Welke eigenschap van God openbaart Hij in deze gebeurtenis?

Genesis 16: 8 En Hij zeide: Hagar, slavin van Sarai, vanwaar komt gij en waarheen gaat gij? En zij zeide: Ik ben op de vlucht voor mijn meesteres Sarai.9 En de Engel des Heren zeide tot haar: Keer naar uw meesteres terug en verneder u onder haar hand. 10 En de Engel des Heren zeide tot haar: Ik zal uw nageslacht zeer talrijk maken, zodat het vanwege de menigte niet geteld kan worden. 11 Voorts zeide de Engel des Heren tot haar: Zie, gij zijt zwanger, en zult een zoon baren, en hem Ismael noemen, want de Here heeft naar uw ellende gehoord. 12 Hij zal een wilde ezel van een mens zijn; zijn hand zal tegen allen zijn en de hand van allen tegen hem, en hij zal ten aanschouwen van al zijn broederen wonen. 13 Toen noemde zij de naam des Heren, die tot haar gesproken had: Gij zijt een God des aanzien; want, zeide zij, heb ik hier ook omgezien naar Hem, die naar mij ziet? 14 Daarom noemt men die put: de put Lachai-roi; zie, hij is tussen Kades en Bered.

Ook in het volgende gedeelte waar sprake is van de Engel des Heren laat God iets van Zichzelf kennen, wat?

Genesis 22:10 Daarop strekte Abraham zijn hand uit en nam het mes om zijn zoon te slachten. 11 Maar de Engel des Heren riep tot hem van de hemel en zeide: Abraham, Abraham! En hij zeide: Hier ben ik. 12 En Hij zeide: Streck uw hand niet uit naar de jongen en doe hem niets, want nu weet Ik, dat gij godvrezend zijt, en uw zoon, uw enige, Mij niet hebt onthouden. 13 Toen sloeg Abraham zijn ogen op en daar zag hij een ram achter zich, met zijn horens verward in het struikgewas. En Abraham ging en nam de ram en offerde hem ten brandoffer in plaats van zijn zoon. 14 En Abraham noemde die plaats: De Here zal erin voorzien; waarom nog heden gezegd wordt: Op de berg des Heren zal erin voorzien worden.

Ook aan Mozes is de Engel des Heren verschenen. Wat laat God hierbij van Zichzelf zien.

Exodus 3:2 Daar verscheen hem de Engel des Heren als een vuurvlam midden uit een braamstruik. Hij keek toe, en zie, de braamstruik stond in brand, maar werd

niet verteerd. 3 Mozes nu dacht: Laat ik toch dat wondere verschijnsel gaan bezien, waarom de braamstruik niet verbrandt. 4 Toen de Here zag, dat hij het ging bezien, riep God hem uit de braamstruik toe: Mozes, Mozes! En hij antwoordde: Hier ben ik. 5 Daarop zeide Hij: Kom niet dichterbij: doe uw schoenen van uw voeten, want de plaats, waarop gij staat, is heilige grond. 6 Voorts zeide Hij: Ik ben de God van uw vader, de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob. Toen verborg Mozes zijn gelaat, want hij vreesde God te aanschouwen. 7 En de Here zeide: **Ik heb terdege gezien de ellende van mijn volk**, dat in Egypte is, en hun gejammer over hun drijvers gehoord, ja, Ik ken hun smarten. 8 Daarom ben Ik nedergedaald om hen uit de macht der Egyptenaren te **redden** en uit dit land te voeren naar een goed en wijd land, een land vloeiende van melk en honig, naar de woonplaats van de Kanaanieten, Hethieten, Amorieten, Perizzieten, Chivvieten en Jebusieten. 9 En nu, zie, het gejammer der Israelieten is tot Mij doorgedrongen; ook heb Ik gezien, hoezeer de Egyptenaren hen verdrukken. 10 Nu dan, ga, Ik zend u tot Farao, om mijn volk, de Israelieten, uit Egypte te leiden. 11 Maar Mozes zeide tot God: Wie ben ik, dat ik naar Farao zou gaan en de Israelieten uit Egypte zou leiden? 12 Toen zeide Hij: Ik ben immers met u! En dit zal u het teken zijn, dat Ik u gezonden heb: wanneer gij het volk uit Egypte hebt geleid, zult gij God dienen op deze berg. 13 Daarop zeide Mozes tot God: Maar wanneer ik tot de Israelieten kom en hun zeg: De God uwer vaderen heeft mij tot u gezonden, en zij mij vragen: hoe is zijn naam? wat moet ik hun dan antwoorden? 14 Toen zeide God tot Mozes: **Ik ben, die Ik ben.** En Hij zeide: Aldus zult gij tot de Israelieten zeggen: **Ik ben** heeft mij tot u gezonden.

Wat lees je over de Engel des Heren in het volgende gedeelte?

Numeri 22:22 Maar de toorn Gods ontbrandde, toen hij ging, en de Engel des Heren stelde zich op de weg als zijn tegenstander; [Bileam] reed op zijn ezelin en had twee zijner dienaren bij zich. 23 Toen de ezelin de Engel des Heren op de weg zag staan, met getrokken zwaard in de hand, boog zij van de weg af en ging de akker op; en Bileam sloeg de ezelin om haar naar de weg terug te drijven. 24 Daarop ging de Engel des Heren staan in een holle weg tussen wijngaarden, waar een muur was aan beide zijden. 25 Toen de ezelin de Engel des Heren zag, drukte

zij zich tegen de muur aan, zodat zij Bileams voet tegen de muur klemde; toen sloeg hij haar opnieuw. 26 De Engel des Heren ging andermaal verder en ging staan op een enge plaats, waar geen ruimte was om rechts of links uit te wijken. 27 Toen de ezelin de Engel des Heren zag, ging zij onder Bileam liggen; toen ontbrandde de toorn van Bileam en hij sloeg de ezelin met de stok. 28 Nu opende de Here de mond der ezelin, en zij zeide tot Bileam: Wat heb ik u gedaan, dat gij mij nu driemaal geslagen hebt? 29 En Bileam zeide tot de ezelin: Omdat gij de spot met mij drijft; had ik een zwaard in mijn hand, dan zou ik u nu zeker doden. 30 Maar de ezelin zeide tot Bileam: Ben ik niet uw ezelin, waarop gij uw leven lang tot op deze dag hebt gereden? Ben ik ooit gewoon geweest u zo te behandelen? En hij zeide: Neen: 31 Toen opende de Here de ogen van Bileam; hij zag de Engel des Heren met getrokken zwaard in de hand op de weg staan en hij knielde neer en wierp zich op zijn aangezicht. 34 Toen zeide Bileam tot de Engel des Heren: Ik heb gezondigd, omdat ik niet wist, dat Gij U op de weg tegenover mij gesteld hadt, en nu, indien het kwaad is in uw ogen, wil ik wel omkeren.

In Richteren 2 wordt er opnieuw een plaats genoemd met een naam die in verband staat met de verschijning van de Engel des Heren. Welke plaats is dat en welke eigenschap van God wordt hier geopenbaard?

Richteren 2:1 Toen ging de Engel des Heren van Gilgal naar Bokim en zeide: Ik heb u uit Egypte doen trekken en gebracht in het land dat Ik uw vaders onder ede beloofd had, en Ik heb gezegd: **Ik zal mijn verbond met u in eeuwigheid niet verbreken**, 2 Maar gij zult geen verbond sluiten met de bewoners van dit land; hun altaren zult gij afbreken. Doch gij hebt naar mijn stem niet geluisterd. Wat hebt gij gedaan? 3 En Ik heb ook gezegd: Ik zal hen niet voor u uit wegdrijven, maar zij zullen u tot tegenstanders en hun goden u tot een valstrik zijn. 4 Toen de Engel des Heren deze woorden tot al de Israelieten gesproken had, verhief het volk zijn stem en weende; 5 Daarom noemde men die plaats Bokim. En zij offerden daar aan de Here.

In Richteren 6 verschijnt de Engel des Heren aan Gideon. Wat is het doel van Zijn verschijning?

Richteren 6:11 Toen kwam de Engel des Heren en zette zich neer onder de terebint te Ofra, eigendom van de Abiezriet Joas, terwijl diens zoon Gideon bezig was in de wijnpers tarwe uit te kloppen om die voor de Midjanieten in veiligheid te brengen. 12 De Engel des Heren verscheen hem en zeide tot hem: De Here is met u, gij dappere held. 13 Maar Gideon zeide tot hem: Och, mijn heer, indien de Here met ons is, waarom is dit alles ons dan overkomen? Waar zijn dan al zijn wonderen, waarvan onze vaders ons vertelden, als zij zeiden: Heeft de Here ons niet uit Egypte gevoerd? Maar nu heeft de Here ons verstoten en ons prijsgegeven aan de greep van Midjan. 14 Toen wendde de Here Zich tot hem en zeide: Ga heen in deze uw kracht en verlos Israel uit de greep van Midjan. Ik zend u immers?

In Richteren 13 verschijnt de Engel des Heren om de geboorte van Simson aan te kondigen. Wat zegt God daar over Zichzelf?

Richteren 13:18 Maar de Engel des Heren zeide tot hem: Waarom vraagt gij toch naar mijn naam? Immers, die is wonderbaar.

Aan Elia openbaart God Zich in het suizen van een zachte koelte. Wat zou hiermee worden bedoeld?

1 Koningen 19:7 Doch wederom, ten tweeden male, raakte de engel des Heren hem aan, en zeide: Sta op, eet, want de reis zou voor u te ver zijn. 8 Toen stond hij op, at en dronk en ging door de kracht van die spijs veertig dagen en veertig nachten tot aan het gebergte Gods, Horeb. ... 11 Daarop zeide Hij: Treed naar buiten en ga op de berg staan voor het aangezicht des Heren. En zie, toen de Here juist zou voorbijgaan, was er een geweldige en sterke wind, die bergen verscheurde en rotsen verbrijzelde, die voor de Here uitging. In de wind was de Here niet. En na de wind een aardbeving. In de aardbeving was de Here niet. 12 En na de aardbeving een vuur. In het vuur was de Here niet. En na het vuur **het suizen van een zachte koelte**. 13 Zodra Elia dit hoorde, omwond hij zijn gelaat met zijn mantel, ging naar buiten en bleef in de ingang van de spelonk staan. En zie, er kwam tot hem een stem, die sprak: Wat doet gij hier, Elia?

En wat leer je bij de volgende verschijning van de Engel des Heren?

2 Koningen 1:3 Maar de Engel des Heren sprak tot de Tisbiet Elia: Sta op, ga de boden van de koning van Samaria tegemoet en zeg tot hen: Is er dan geen God in Israel dat gij Baal-zebub, de god van Ekron, gaat raadplegen? 4 Daarom, zo zegt de Here: Van het bed waarop gij zijt komen te liggen, zult gij niet afkomen, maar gij zult voorzeker sterven. En Elia ging heen.

In het volgende gedeelte openbaart God Zich opnieuw als degene die Zijn volk verlost uit de macht van de tegenstander.

2 Koningen 19:35 In die nacht ging de Engel des Heren uit en sloeg in het leger van Assur honderdvijfentachtigduizend man. Toen men vroeg in de morgen opstond, zie, zij allen waren lijken.

In de geschiedenis die in 1 Kronieken staat openbaart God Zich bij de verschijning van de Engel des Heren als een heilig **God, die het kwade niet door de vingers ziet**, maar ook als de God die **barmhartig** is. Opnieuw wordt deze verschijning verbonden aan een plaats waar een altaar voor de Here God wordt opgericht. Welke plaats is dat?

1 Kronieken 21:11 Daarop kwam Gad bij David en zeide tot hem: Zo zegt de Here: kies 12 Of drie jaren hongersnood, of drie maanden vluchten voor uw tegenstanders, terwijl het zwaard van uw vijanden u achterhaalt, of drie dagen dat het zwaard des Heren, de pest, in het land heerst en de engel des Heren in het gehele gebied van Israel verderf brengt. Overweeg dan nu, wat ik mijn Zender moet antwoorden. 13 Toen zeide David tot Gad: Het is mij zeer bang te moede; laat mij toch vallen in de hand des Heren, **want zijn barmhartigheid is zeer groot**; maar laat mij niet vallen in de hand van mensen. 14 Dus bracht de Here de pest over Israel, en er vielen van Israel zeventigduizend man. 15 Ook zond God een engel naar Jeruzalem om dat te verdelgen, maar zodra hij daarmee begon, zag de Here het, en het onheil berouwde Hem; Hij zeide tot de verderfengel: Genoeg! Laat nu uw hand zinken. De engel des Heren stond toen bij

de dorsvloer van de Jebusiet Ornan. 16 Toen sloeg David zijn ogen op en zag de engel des Heren staan tussen hemel en aarde, met in zijn hand het getrokken zwaard, uitgestrekt over Jeruzalem; en David en de oudsten, in rouwgewaad gehuld, wierpen zich op hun aangezicht. 17 Hierna zeide David tot God: Was ik het niet, die bevel gaf het volk te tellen? Ja, ik ben het, die gezondigd en zeer verkeerd gehandeld heb; maar deze schapen; Wat hebben zij gedaan? Here, mijn God, laat uw hand gericht zijn tegen mij en mijn familie, maar niet tegen uw volk, om het te slaan. 18 Toen gebod de engel des Heren Gad, tot David te zeggen, dat deze moest opgaan om een altaar voor de Here op te richten op de dorsvloer van de Jebusiet Ornan. 19 En David ging heen, naar het woord van Gad, dat deze in de naam des Heren had gesproken. 20 Ornan nu keerde zich om en zag de engel; zijn vier zonen, die bij hem waren verborgen zich; Ornan was aan het tarwe dorsen. 21 Toen David bij Ornan kwam, en deze opzag en David bemerkte, kwam hij van de dorsvloer af en boog zich voor David neer met het aangezicht ter aarde. 22 David zeide tot Ornan: Geef mij de plaats van de dorsvloer, om daarop een altaar voor de Here te bouwen; geef ze mij voor de volle prijs, opdat de plaag van het volk moge ophouden. 23 Maar Ornan zeide tot David: Neem haar; mijn heer de koning doe wat hem goedgebeurt. Zie, ik geef de runderen ten brandoffer, de dorssleden tot brandhout en de tarwe ten spijsoffer, alles geef ik. 24 Doch koning David zeide tot Ornan: Neen, maar ik wil stellig de volle prijs geven, want ik wil niet wat u behoort, aan de Here opdragen en geen brandoffer brengen dat mij niets kost. 25 En David gaf Ornan voor die plaats zeshonderd gouden sikkels in gewicht. 26 David bouwde daar een altaar voor de Here, bracht brandoffers, en vredeoffers, en riep tot de Here, die hem antwoordde met vuur uit de hemel op het brandofferaltaar. 27 Toen gaf de Here de engel bevel, zijn zwaard in de schede te steken. 28 Op dat tijdstip, toen David zag, dat de Here hem op de dorsvloer van de Jebusiet Ornan geantwoord had, offerde hij daar. 29 De tabernakel des Heren, die Mozes gemaakt had in de woestijn, en het brandofferaltaar stonden in die tijd wel op de hoogte te Gibeon, 30 Maar David kon daar niet voor God verschijnen om Hem te zoeken, want hij was bevangen door schrik voor het zwaard van de engel des Heren.

Welke eigenschappen van de Engel des Heren heeft David leren kennen?

Psalm 34:8 De Engel des Heren legert Zich rondom wie Hem vrezen, en redt hen.

Psalm 35:4 Laten beschaamd en te schande worden wie mij naar het leven staan, laten terugdeinzen en schaamrood worden wie onheil tegen mij beramen. 5 Laten zij worden als kaf voor de wind, wanneer de Engel des Heren hen neerstoot.

Hoe maakte God zich bekend aan Zacharia 1?

Zacharia 1:11 En zij antwoordden de Engel des Heren, die tussen de mirten stond, en zeiden: Wij hebben de aarde doorkruist en zie, de gehele aarde verkeert in volkomen rust. .... 14 Vervolgens zeide tot mij de engel die met mij sprak: Predik: zo zegt de Here der heerscharen: Ik ben voor Jeruzalem en voor Sion in grote ijver ontbrand, 15 Maar Ik ben zeer toornig op de overmoedige volken, die, terwijl Ik maar een weinig vertoornd was, meehielpen ten kwade.

En in Zacharia 3?

Zacharia 3:1 Vervolgens deed Hij mij de hogepriester Jozua zien, staande voor de Engel des Heren, terwijl de satan aan zijn rechterhand stond om hem aan te klagen. 2 De Here echter zeide tot de satan: De Here bestraffe u, satan, ja de Here, die Jeruzalem verkiest, bestraffe u; is deze niet een brandhout uit het vuur gerukt? 3 Jozua nu was met vuile klederen bekleed, terwijl hij voor de Engel stond. 4 Toen nam deze het woord en zeide tot hen die voor Hem stonden: Doet hem de vuile klederen uit. Hij zeide tot hem: Zie, Ik neem uw ongerechtigheid van u weg, Ik trek u feestklederen aan. 5 Ik nu zeide: Laat ze een reine tulband op zijn hoofd zetten. Toen zetten zij een reine tulband op zijn hoofd en trokken hem een staatsiegewaad aan, terwijl de Engel des Heren erbij stond.

Wat lees je over de toekomst – Is God dan veranderd?

Zacharia 12:8 Te dien dage zal de Here de inwoners van Jeruzalem beschutten, en wie onder hen struikelt, zal te dien dage zijn als David, en het huis van David als God, als de Engel des Heren voor hun aangezicht. 9 Te dien dage zal Ik zoeken te verdelgen alle volken die tegen Jeruzalem oprukken.

Engelen van de zeven gemeenten

Wat zou worden bedoeld met engelen in het volgende verzen?

Openbaring 1: 20 Het geheimenis der zeven sterren, die gij gezien hebt in mijn rechterhand, en de zeven gouden kandelaren: de zeven sterren zijn de engelen der zeven gemeenten, en de kandelaren zijn de zeven gemeenten.

Openbaring 2:1 Schrijf aan de engel der gemeente te Efeze...

Engelen van de volken

Wanneer zijn de volken ontstaan?

Genesis 10:32 Dit zijn de geslachten der zonen van Noach naar hun afstammelingen, in hun volken. En van dezen verdeelden zich de volken op de aarde na de vloed.

Welk volk ontstond later pas en wiens volk is dit ?

Genesis 12:1 De Here nu zeide tot Abram: Ga uit uw land en uit uw maagschap en uit uws vaders huis naar het land, dat Ik u wijzen zal; 2 Ik zal u tot een groot volk maken, en u zegenen, en uw naam groot maken, en gij zult tot een zegen zijn.

Welk land bestemde de Here voor dit speciale volk ?

Genesis 12:6 En Abram trok het land door tot de plek bij Sichem, tot de terebint More; en de Kanaänieten waren toen in het land. 7 Toen verscheen de Here aan Abram en zeide: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven. En hij bouwde daar een altaar voor de Here, die hem verschenen was.

Wie is de god van het volk Moab en wat wordt hem verweten?

Numeri 21:29 Wee u, Moab; verloren zijt gij, volk van Kemos! Hij maakte zijn zonen vluchtelingen, zijn dochters gevangenen van Sichon, de koning der Amorieten.

Welke volken en welke bijbehorende goden worden in het volgende gedeelte genoemd?

2 Koningen 17:29 Daarnaast maakte elk volk zijn eigen goden, en zij plaatsten die in de tempels op de hoogten, welke de Samaritanen hadden gebouwd, elk volk voor zich, in de steden waar zij woonden: 30 De mensen van Babel maakten (een

beeld van) Sukkot-benot, de mensen uit Kuta van Nergal, de mensen uit Hamat van Asima, 31 En de Awwieten van Nibchaz en Tartak. De Sefarwieten verbrandden hun kinderen voor Adrammelek en Anammelek, de goden van Sefarwaim. 32 Daarnaast vereerden zij de Here en stelden uit alle kringen priesters voor de hoogten aan, die voor hen dienst deden in de tempels op de hoogten. 33 Zij vereerden de Here, maar bleven ook hun goden dienen naar de gewoonte van de volken waaruit men hen had weggevoerd.

Wat kun je afleiden uit de volgende verzen over de rechten op land?

Richteren 11: 24 Zoudt gij niet in bezit nemen wat uw god Kemos u in bezit gaf? Zo nemen wij in bezit al wat de Here, onze God, voor ons onteigent.

Deuteronomium 32:8 Toen de Allerhoogste aan de volken hun erfenis toedeelde, toen Hij de mensenkinderen van elkander scheidde, heeft Hij de grenzen der volken vastgesteld naar het aantal der zonen van Israël. 9 Want des Heren deel is zijn volk, Jakob het Hem toegemeten erfdeel.

Wat leert het volgende vers over de afgoden van de volken ?

Jesaja 44: 15 En dat dient de mens tot brandhout; hij neemt daarvan en warmt zich, ook steekt hij het aan en bakt brood; ook maakt hij er een god van en buigt zich neder; hij maakt er een gesneden beeld van en knielt daarvoor neer.

Wat gaat er echter achter de dode beelden schuil ?

1 Samuël 5: 1 De Filistijnen hadden de ark Gods buitgemaakt en haar van Eben-haezer naar Asdod gebracht. 2 Toen namen de Filistijnen de ark Gods, brachten haar in de tempel van Dagon en zetten haar neer naast Dagon. 3 Toen de Asdodieten de volgende morgen vroeg opstonden, zie, Dagon was op zijn gezicht ter aarde gevallen voor de ark des Heren; en zij namen Dagon en zetten hem weer op zijn plaats. 4 Maar toen zij de volgende morgen vroeg opstonden, zie, Dagon was op zijn gezicht ter aarde gevallen voor de ark des Heren, maar het hoofd van Dagon en zijn beide handen lagen afgehouden op de drempel, slechts

de romp was nog over. 5 Daarom treden de priesters van Dagon en allen die de tempel van Dagon binnengaan, niet op de drempel van Dagon te Asdod, tot op de huidige dag. 6 Zwaar drukte de hand des Heren op de Asdodieten en Hij verbijsterde hen: Hij sloeg hen met builen, zowel Asdod als het omliggende gebied. 7 Toen de mannen van Asdod zagen, dat de zaken zo stonden, zeiden zij: De ark van de God van Israël mag bij ons niet blijven, want zijn hand is hard tegen ons en tegen onze god Dagon.

Wat kun je uit het volgende vers afleiden over de relatie tussen een volk en de god van dat volk?

Jeremia 2:11 Heeft ooit een volk goden verruild? (en dat zijn toch geen goden!) maar mijn volk heeft zijn eer verruild voor wat geen baat brengt.

Welke positie nemen de goden van de volken in ten opzichte van de God van het volk Israël ? Leid uit de volgende teksten een aantal aspecten af.

Psalm 86: 8 Onder de goden is niemand U gelijk, o Here, en niets is als uw werken. 9 Alle volken, die Gij gemaakt hebt, zullen komen en zich voor U neerbuigen, o Here, en uw naam eren;

Psalm 95: 3 Want de Here is een groot God, een groot Koning, boven alle goden,

Richteren 11: 27 Ik heb dus niets misdreven tegen u, maar gij handelt onrechtvaardig jegens mij door mij te beoorloggen. De Here, die Rechter is, richt heden tussen de Israëlieten en de Ammonieten.

Psalm 82: 1 Een psalm van Asaf. God staat in de vergadering der goden, Hij houdt gericht te midden der goden. 2 Hoelang zult gij onrechtvaardig richten, en de goddelozen gunst bewijzen? 3 Richt de geringe en de wees, doet recht de ellendige en de behoeftige, 4 Bevrijdt de geringe en de arme, redt hem uit der goddelozen hand. 5 Zij weten niets en begrijpen niets, in duisternis wandelen zij rond; alle grondvesten der aarde wankelen. 6 Wel heb Ik gezegd: Gij zijt goden, ja, allen zonen des Allerhoogsten; 7 Nochtans zult gij sterven als mensen, als een

der vorsten zult gij vallen. 8 Sta op, o God, richt de aarde, want Gij bezit alle volken.

Psalm 29:9 Maar in zijn paleis zegt ieder: Ere!

Psalm 89: 6 Daarom loven de hemelen uw wondermacht, o Here, ook uw trouw in de gemeente der heiligen; 7 Want wie in de hemel kan de Here evenaren, wie onder de goden is de Here gelijk? 8 God is zeer ontzagwekkend in de raad der heiligen, geducht boven allen die rondom Hem zijn.

Bij de plagen van Egypte oordeelde de Here God niet alleen de farao en zijn volk Egypte. Wie werden er nog meer geoordeeld?

Exodus 12:12 Want Ik zal in deze nacht het land Egypte doortrekken en alle eerstgeborenen, zowel van mens als dier, in het land Egypte slaan en aan alle goden van Egypte zal Ik gericht oefenen, Ik, de Here.

Wat kun je zeggen over de goden van de volken op grond van het volgende gedeelte ?

Ezechiël 28: 14 Gij waart een beschuttende cherub met uitgespreide vleugels; Ik had u een plaats gegeven: gij waart op de heilige berg der goden, wandelend te midden van vlamme stenen. 15 Onberispelijk waart gij in uw wandel, vanaf de dag dat gij geschapen werd totdat er onrecht in u werd gevonden: 16 Door uw uitgebreide handel zijt gij vervuld geraakt met geweldenarij en kwam gij tot zonde. Van de berg der goden verbande Ik u en deed u weg, gij beschuttende cherub, van tussen de vlamme stenen.

Over welke god of engel zou het volgende gedeelte gaan ? {morgenster = lucifer)

Jesaja 14:12 Hoe zijt gij uit de hemel gevallen, gij morgenster, zoon van de dageraad; hoe zijt gij ter aarde geveld, overweldiger der volken! 13 En gij overlegde nog wel: Ik zal ten hemel opstijgen, boven de sterren Gods mijn troon oprichten en zetelen op de berg der samenkomst ver in het noorden;

Hoe worden de engelen genoemd in Job 1:6 en hoe in Psalm 29:1 ?

Job 1: 6 Op zekere dag nu kwamen de zonen Gods om zich voor de Here te stellen, en onder hen kwam ook de satan. 7 En de Here zeide tot de satan: Vanwaar komt gij? En de satan antwoordde de Here: Van een zwerftocht over de aarde, die ik doorkruist heb.

Psalm 29:1 Geeft de Here, gij hemelingen, geeft de Here heerlijkheid en sterkte.

Hoe worden de zonen Gods genoemd in het volgende gedeelte ?

Job 38:4 Waar waart gij, toen Ik de aarde grondvestte? Vertel het, indien gij inzicht hebt! 5 Wie heeft haar afmetingen bepaald? Gij weet het immers! Of wie heeft over haar het meetsnoer gespannen? 6 Waarop zijn haar pijlers neergelaten, of wie heeft haar hoeksteen gelegd, 7 Terwijl de morgensterren tezamen juichten, en al de zonen Gods jubelden?

Wat kun je uit de volgende verzen afleiden over de relatie tussen volken, hun goden en hemellichamen ?

Deuteronomium 4: 19 En dat gij ook uw ogen niet opslaat naar de hemel, en de zon, de maan en de sterren, het gehele heer des hemels, aanziet en u laat verleiden u voor die neer te buigen en hen te dienen, die de Here, uw God, heeft toebedeeld aan alle volken onder de ganse hemel;

Deuteronomium 29: 26 En omdat zij andere goden zijn gaan dienen en zich daarvoor hebben neergebogen, goden, die zij niet gekend hebben en die Hij hun niet toebedeeld had,

Welke drie engel-vorsten worden genoemd in Daniël 10 en 11?

Daniël 10: 12 En hij zeide tot mij: Vrees niet, Daniël, want van de eerste dag af, dat gij uw hart erop gezet had om inzicht te verkrijgen en om u voor uw God te

verootmoedigen, zijn uw woorden gehoord, en ik ben gekomen op uw woorden.
13 Maar de vorst van het koninkrijk der Perzen stond eenentwintig dagen tegenover mij; doch zie, Michael, een der voornaamste vorsten, kwam mij te hulp, zodat ik daar, bij de koningen der Perzen, de overhand behield;

Daniël 10: 20 Toen zeide hij: Weet gij, waarom ik tot u gekomen ben? Terstond moet ik terugkeren om met de vorst der Perzen te strijden, en zodra ik uitgegaan ben, zie, dan zal de vorst van Griekenland komen; 21 (Nochtans zal ik u mededelen wat geschreven staat in het boek der waarheid.) En niet een staat mij vastberaden tegen hen terzijde, behalve uw vorst Michael.

Daniël 11: 1 Ik echter, ik stond in het eerste jaar van Darius de Meder hem tot een helper en toevlucht. 2 Nu dan, ik zal u de waarheid bekendmaken. Zie, nog drie koningen zullen in Perzië opstaan, en de vierde zal grotere rijkdom bezitten dan alle anderen, en als hij sterk geworden is door zijn rijkdom, zal hij alles in beweging brengen tegen het koninkrijk van Griekenland. 3 En er zal een heldhaftige koning opstaan, die met grote heerschappij zal regeren en doen zal wat hem goeddunkt.

Wat wil de Here God doen met het volk Israël en waartoe leidt het pleidooi van Mozes ?

Exodus 33: 1 En de Here sprak tot Mozes: Ga, trek vanhier op, gij en het volk dat gij uit het land Egypte hebt gevoerd, naar het land, waarvan Ik Abraham, Isaäk en Jakob gezworen heb: aan uw nakomelingschap zal Ik het geven. 2 Ik zal een engel voor uw aangezicht zenden en verdrijven de Kanaäniet, de Amoriet, de Hethiet, de Perizziet, de Chiwwiet en de Jebusiet, 3 Naar een land, vloeiende van melk en honig. Want Ik zal in uw midden niet optrekken, daar gij een hardnekkig volk zijt, opdat Ik u niet onderweg vertere.

12 Toen zeide Mozes tot de Here: Zie, Gij zegt tot mij: doe dit volk optrekken, maar Gij hebt mij niet doen weten, wie Gij met mij zult zenden, terwijl Gij toch gezegd hebt: Ik ken u bij name en ook hebt gij genade gevonden in mijn ogen. 13 Nu dan, indien ik genade in uw ogen gevonden heb, maak mij toch uw wegen

bekend, zodat ik U ken; opdat ik genade vind in uw ogen. Bedenk toch, dat deze natie uw volk is. 14 Toen zeide Hij: Moet Ik zelf medegaan om u gerust te stellen? 15 En hij zeide tot Hem: Indien Gij zelf niet medegaat, doe ons vanhier niet optrekken.

16 Waaraan zal anders geweten worden, dat ik en uw volk genade in uw ogen gevonden hebben, dan doordat Gij met ons medegaat? Immers daardoor zijn ik en uw volk afgezonderd uit alle volken, die op de aardbodem zijn. 17 En de Here zeide tot Mozes: Ook deze zaak, waarover gij gesproken hebt, zal Ik doen, omdat gij genade in mijn ogen gevonden hebt en Ik u bij name ken.

Maar wat vraagt het volk later zelf ?

1 Samuel 8: 4 Daarom kwamen alle oudsten van Israël bijeen; zij gingen naar Samuël in Rama 5 En zeiden tot hem: Zie, gij zijt oud geworden en uw zonen wandelen niet in uw wegen; stel nu een koning over ons aan om ons te richten, als bij alle andere volken. 6 Toen zij zeiden: Geef ons een koning om ons te richten, mishagde dat aan Samuël, en hij bad tot de Here. 7 De Here zeide tot Samuël: Luister naar het volk, in alles wat zij tot u zeggen, want niet u hebben zij verworpen, maar Mij hebben zij verworpen, dat Ik geen koning over hen zou zijn. 8 Juist zoals zij gedaan hebben van de dag af, toen Ik hen uit Egypte leidde, tot op de huidige dag, dat zij Mij hebben verlaten en andere goden gediend, zo doen zij nu ook tegen u. 9 Nu dan, luister naar hen, maar waarschuw hen ernstig en zeg hun aan, hoe het optreden zal zijn van de koning die over hen regeren zal. 10 En Samuël sprak al de woorden des Heren tot het volk, dat hem om een koning gevraagd had.

Wat staat er in Judas en Openbaring over Michaël, de engelvorst van Israël ?

Judas 1:9 Maar Michael, de aartsengel, durfde, toen hij met de duivel in twist gewikkeld was over het lichaam van Mozes, geen smadelijk oordeel uitbrengen, doch hij zeide: De Here straffe u!

Openbaring 12:7 En er kwam oorlog in de hemel; Michael en zijn engelen hadden oorlog te voeren tegen de draak; ook de draak en zijn engelen voerden oorlog, 8 maar hij kon geen standhouden, en hun plaats werd in de hemel niet meer gevonden.

In de volgende teksten gaat het over de worsteling van Jakob met een man. Wie denk je dat deze man is ?

Hosea 12:3 In de moederschoot bedroog hij zijn broeder, en in zijn mannelijke kracht streed hij met God. 4 Hij streed tegen een engel en overwon. Hij weende en smeekte Hem om genade. Te Bethel vond hij Hem, en daar sprak Hij met ons, 5 Namelijk de Here, de God der heerscharen, wiens naam Here is.

Genesis 32:24 Zo bleef Jakob alleen achter. En een man worstelde met hem, totdat de dag aanbrak. 25 Toen deze zag, dat hij hem niet overmocht, sloeg hij hem op zijn heupgewricht, zodat Jakobs heupgewricht ontwricht werd, terwijl hij met hem worstelde. 26 Toen zeide hij: Laat mij gaan, want de dageraad is gekomen. Maar hij zeide: Ik laat u niet gaan, tenzij gij mij zegent. 27 Daarop zeide hij tot hem: Hoe is uw naam? En hij zeide: Jakob. 28 Toen zeide hij: Uw naam zal niet meer Jakob luiden, maar Israël, want gij hebt gestreden met God en mensen, en gij hebt overmocht.

Gevallen engelen

Wat leer je uit het volgende gedeelte?

Over wie gaat dit?

Wat voor soort engel betreft dit?

Wat staat er over de verblijfplaats van deze engel?

Ezechiël 28: 14 Gij waart een beschuttende cherub met uitgespreide vleugels; Ik had u een plaats gegeven: gij waart op de heilige berg der goden, wandelend te midden van vlamme stenen. 15 Onberispelijk waart gij in uw

wandel, vanaf de dag dat gij geschapen werdt totdat er onrecht in u werd gevonden: 16 Door uw uitgebreide handel zijt gij vervuld geraakt met geweldenarij en kwaamt gij tot zonde. Van de berg der goden verbande Ik u en deed u weg, gij beschuttende cherub, van tussen de vlamme stenen.

Hoe wordt de duivel of satan in het volgende vers genoemd?

2 Korinthe 11:3 Maar ik vrees, dat misschien, zoals de slang met haar sluwheid Eva verleidde, uw gedachten van de eenvoudige en loutere toewijding aan Christus afgetrokken zullen worden.

Welke positie neemt de duivel nu ook nog in?

Efeze 2: overeenkomstig de **overste van de macht der lucht**, van de geest, die thans werkzaam is in de kinderen der ongehoorzaamheid,

Johannes 12: 31 Nu gaat er een oordeel over deze wereld; nu zal de **overste dezer wereld** buiten geworpen worden;

Lucas 4: 5 En hij voerde Hem op een hoogte en toonde Hem **al de koninkrijken** der wereld in een ogenblik tijds. 6 En de duivel zei tot Hem: U zal ik al deze **macht** geven en hun heerlijkheid, want zij is mij overgegeven, en ik geef haar wie ik wil. 7 Indien Gij mij dan aanbidt, zal zij geheel van U zijn.

Hebreeën 2: 14 Daar nu de kinderen aan bloed en vlees deel hebben, heeft ook Hij op gelijke wijze daaraan deel gekregen, opdat Hij door zijn dood hem, die de **macht over de dood** had, de duivel, zou onttronen, 15 en allen zou bevrijden, die gedurende hun ganse leven door angst voor de dood tot slavernij gedoemd waren.

Wat is het doel van de duivel?

Johannes 8: 44 Gij hebt de duivel tot vader en wilt de begeerten van uw vader doen. Die was een mensenmoordenaar van den beginne en staat niet in de waarheid, want er is in hem geen waarheid. Wanneer hij de leugen spreekt, spreekt hij naar zijn aard, want hij is een leugenaar en de vader der leugen.

God wil voorkomen dat mensen in de macht van de duivel komen. Waartegen waarschuwt hij daarom in de volgende versen?

Leviticus 19: 26 gij zult niet aan waarzeggerij of toverij doen. ..

31 Gij zult u niet wenden tot de geesten van doden of tot waarzeggende geesten, gij zult hen niet zoeken, om u met hen te verontreinigen: Ik ben de Here, uw God.

Deuteronomium 18: 10 Onder u zal er niemand worden aangetroffen, die zijn zoon of zijn dochter door het vuur doet gaan, die waarzeggerij pleegt, geen wichelaar, uitlegger van voortekenen, of tovenaars, 11 Geen bezweerder, niemand, die de geest van een dode of een waarzeggende geest ondervraagt of die de doden raadpleegt. 12 Want ieder die deze dingen doet, is de Here een gruwel, en ter wille van deze gruwelen drijft de Here, uw God, hen voor u weg. 13 Gij zult onberispelijk staan tegenover de Here, uw God; 14 Want deze volken, die gij verdrijven zult, luisteren naar wichelaars en waarzeggers, maar u heeft de Here, uw God, dit niet toegelaten.

Wat leer je uit het volgende vers over de onzichtbare wereld?

Mattheüs 12:22 Toen bracht men een bezetene tot Hem, die blind en stom was. En Hij genas hem, zodat de stomme sprak en zag.

Hoe doet de duivel zich voor?

2 Korinthe 11: 14 Geen wonder ook! Immers, de satan zelf doet zich voor als een engel des lichts. 15 Het is dus niets bijzonders, indien ook zijn dienaren zich voordoen als dienaren der gerechtigheid; maar hun einde zal zijn naar hun werken.

1 Petrus 5: 8 Wordt nuchter en waakzaam. Uw tegenpartij, de duivel, gaat rond als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden.

Openbaring 12: 17 En de draak werd toornig op de vrouw en ging heen om oorlog te voeren tegen de overigen van haar nageslacht, die de geboden van God bewaren en het getuigenis van Jezus hebben;

Waarin kan een mens verstrikt raken?

2 Timotheüs 2:26 ..., ontnuchterd, zich te wenden tot de wil van Hem, (losgekomen) uit de strik des duivels, die hen gevangen hield.

Hoe handelt de duivel als het evangelie wordt verteld?

2 Korinthe 4: 3 Indien dan nog ons evangelie bedekt is, is het bedekt bij hen, die verloren gaan, 4 ongelovigen, wier overleggingen de god dezer eeuw met blindheid heeft geslagen, zodat zij het schijnsel niet ontwaren van het evangelie der heerlijkheid van Christus, die het beeld Gods is.

Lucas 8: 11 Dit is de gelijkenis: Het zaad is het woord Gods. 12 Die langs de weg, zijn zij, die het gehoord hebben; daarna komt de duivel en neemt het woord uit hun hart weg, opdat zij niet zouden geloven en behouden worden.

En wat probeert hij bij gelovigen?

Efeze 6: 11 Doet de wapenrusting Gods aan, om te kunnen standhouden tegen de verleidingen des duivels; 12 want wij hebben niet te worstelen tegen bloed en vlees, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers dezer duisternis, tegen de boze geesten in de hemelse gewesten.

Wat gebeurt er in de toekomst met de duivel en de andere gevallen engelen?

Openbaring 12: 7 En er kwam oorlog in de hemel; Michaël en zijn engelen hadden oorlog te voeren tegen de draak; ook de draak en zijn engelen voerden oorlog, 8

maar hij kon geen standhouden, en hun plaats werd in de hemel niet meer gevonden. 9 En de grote draak werd (op de aarde) geworpen, de oude slang, die genaamd wordt duivel en de satan, die de gehele wereld verleidt; hij werd op de aarde geworpen en zijn engelen met hem.

En daarna ?

Openbaring 20: 1 En ik zag een engel nederdalen uit de hemel met de sleutel des afgronds en een grote keten in zijn hand; 2 en hij greep de draak, de oude slang, dat is de duivel en de satan, en hij bond hem duizend jaren, 3 en hij wierp hem in de afgrond en sloot en verze-gelde die boven hem, opdat hij de volkeren niet meer zou verleiden, voordat de duizend jaren vol-eindigd waren; daarna moest hij voor een korte tijd worden losgelaten.

Wat is de definitieve bestemming van de duivel?

Openbaring 20:10 en de duivel, die hen verleidde, werd geworpen in de poel van vuur en zwavel, waar ook het beest en de valse profeet zijn, en zij zullen dag en nacht gepijnigd worden in alle eeuwicheden.

Wat lees je over dit vuur in het volgende vers?

Mattheüs 25:41 Dan zal Hij ook tot hen, die aan zijn linkerhand zijn, zeggen: Gaat weg van Mij, gij vervloekten, naar het eeuwige vuur, dat voor de duivel en zijn engelen bereid is.